Sayı 2 (302)
Şubat 2020
Yıl XXX

ISSN: 1312-9872

Yayın Sahibi
BULGARİSTAN MÜSLÜMANLARI BAŞMÜFTÜLÜĞÜ

Yayın Türü
Aylık, süreli

Başredaktör
Vedat S. Ahmed
Yayın Kurulu
Cemal Hatip
Dr. İsmail Cambazov
Dr. Kadir Muhammed
Murad Boşnak
Muhammed Kamber

Dizgi ve Tasarım
Salih M. Şabanov

Adres
Sofya 1000
ul. „Bratya Miladinovi" 27
Müslümanlar Dergisi
tel.: 02/981 60 01

Temsilcilikler
Bölge Müftülükleri
Cami Encümenlikleri

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Baskı
Sky Print

Abone ücretleri
Yıllık: 24,00 lv.
Altı aylık: 12,00 lv.

İMAM HAKKI

İmamlık görevi Peygamberimiz Hazreti Muhammed'in aslî görevlerindendir. O, imamlığı Kâbe'nin civarında melek Cebrail'den öğrendi. Daha sonra Peygamberimiz ashabın önüne geçerek onları Allah'ın huzuruna çıkardı, insanın Allah'a en yakın ânı olan secdede onlara rehberlik, öncülük etti. O yüzden o günden beri imamlık en şerefli vazifelerden kabul edilir.

Hele bir düşünsenize... Günümüzde Müslüman bir devlet başkanı camiye geliyor ve imamın arkasına durup namazını kılıyor. İmam "Allahü ekber" demeden devlet başkanı başını secdeden kaldıramıyor...

Ya da camide namaz kıldırmakla birlikte Kur'ân öğreten başarılı bir imam düşünün... Camiye gelip de Allah'ın kelâmı Kur'ân'ı öğrenerek Allah ile konuşmasına, dolayısıyla Allah'ı tanımasına yardımcı olunan o çocuğun yarın öbür gün hangi konuma geleceği bilinmiyor. Bırakın dünyalık konumunu bir tarafa, belki de imam efendi bu çocuğun ebedî kurtuluşuna vesile olacaktır... Bundan büyük bir ödül düşünebiliyor musunuz?

Bunu da bir tarafa koyalım isterseniz... Bir çocuğumuz doğduğunda imamı aramıyor muyuz? Neşeli bir şekilde imam efendiyi çağırıp "Hocam, gelin, ezanla şu çocuğun adını koyalım." demiyor muyuz? İllâ imam mı olması gerekiyor? Hayır, ama imama güveniyoruz!

Ya nikâhımızda kime gidiyoruz? Herhangi biri de nikâhımızı iki şahidin huzurunda kıyabilir. Ama biz imamın attığı dikişin sağlam olduğuna inanıyoruz!

Hele bir de cenazeyi düşünelim... İslâmî gelenekte her ne kadar imamın cenaze yıkama gibi bir vazifesi olmasa da, Bulgaristan şartlarında yaygın anlayışa göre, cenazeleri yıkamak da defnetmek de imamın önemli vazifelerinden biri olarak kabul ediliyor. Aslında bir açıdan bu son derece önemli bir vazifedir, çünkü Müslüman cenazeyi yıkayıp kefenleyerek defnetmek farz-ı kifayedir. Birçok insanın sekülerleşerek ölüm ile arasına mesafe koyduğu günümüz şartlarında bu farzı yerine getirenler, yerine getirmeye lâyık görülenler imamlardır. Ve nihayetinde gözümüzü dünyaya yumduğumuzda da bizi kırıp saran yine imam olacaktır. İmamla doğup imamla ölüyoruz yani...

Öyleyse imamın hakkını vermeliyiz. İmamın hakkı sadece "imam hakkı" olarak yılda vereceğimiz 20-30 leva ile ödenmez. Elbette onu da vereceğiz... İmamımız da çoluk çocuk sahibi, onun da bizim gibi boğazı var... Ama imamın en önemli hakkı ona cemaat olmamızıdır. İmamın önderliğinde başımızı secdeye koyup Allah'ın huzurunda bulunmanın sonsuz zevkini yaşamaktır imamın gerçek hakkı...

Selâm olsun imamlığın ve imamın hakkını verenlere!

Vedat S. Ahmed

İÇİNDEKİLER

02 Her Birimizde Yaşadığımız Bölgeyi Değiştirme Potansiyeli Var
06 Gerlova'nin Basiretli Hocası
08 Gerçek Mutluluk
10 İmâmet Mübârek Bir Vazîfedir
12 Önderlerin Mesuliyeti
14 Hacı Dede Türbesi
16 Hayriye Camisi
17 Faik Hacı Murad (1934-2020)
18 Haber Turu

İmzalı yazılardan, ilân ve reklamlardan reklam sahipleri sorumludur. • Sayın okuyucularımız, dergimizin sayfalarında ayet-i kerime, hadis mealleri ve mübarek isimler bulunduğu için yerlere atılmamasını rica ediyoruz.

HER BİRİMİZDE YAŞADIĞIMIZ BÖLGEYİ DEĞİŞTİRME POTANSIYELİ VAR

İmam, Sporcu ve Ticaret Erbabı Metin Mollaali ile Mülâkât

Metin Mollaali, 26 Haziran 1988 tarihinde Filibe'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kriçim kasabasında tamamladıktan sonra Filibe Ticaret Lisesi "Ticari Yöneticilik" bölümünden ve Filibe Ziraat Kolejinin 2 yıllık "Tarım İşletmeciliği" bölümünden mezun oldu. 2007-2013 yılları arasında otomobil işletmesinde çalıştı, bunun yanı sıra Kriçim'de Karate Kyokuşin antrenörlüğü yaptı ve aynı zamanda özel güvenlik görevlisi olarak çalıştı. 2013 yılında Sofya Yüksek İslâm Enstitüsü (YİE) öğrencisi olup 2017'de mezun oldu. Hâlen Sofya Yeni Bulgar Üniversitesi "Arabistika" bölümünnde 3. sınıf öğrencisidir. Sofya bitişiğindeki Svetovraçene köyünün imamıdır.

Kıymetli Metin Hocam, ilginç bir özgeçmişiniz var... Spor, ticaret... Nasıl oldu da kendinizi Yüksek İslâm Enstitüsünde buldunuz?

Filibe Bölgesinnde gençler olarak bizleri irşat edecek olan din görevlilerinin eksikliğini ve genel olarak İslâm hakkında bilgisi olan gençlerin üzücü hâlini fark ettikten sonra 2013 yılında Yüksek İslâm Enstitüsüne başvurdum. Bizler için İslâm, diğer bölgelerde de olduğu gibi, bayramları kutlayıp cenazelere katılmaktan ibaretti. Tam da bu duygu beni, dinimizi öğrenmeye, bu topluma ve özellikle gençlere yardımcı olmaya sevk etti. Beni etkileyen başka bir husus ise 2010 yılındaki ağır travmam oldu: Balkan Kik Boks Yarışması için gördüğüm hazırlık eğitimi sırasında sağ elimi kırdım, bir de trafik kazası sonucunda hayatını kaybetmiş olan bir kişiden dolayı suçlandım. O an insan olarak ne kadar zayıf olduğumuzu ve bütün isteklerimizin bir yanılsama olduğunu anladım. Yüksek İslâm Enstitüsünde 1. sınıftayken trafik kazasından dolayı mahkeme celbi geldi ve Filibe Cezaevinde 1 yıllık hapse mahkûm edildim.

Bu durumda Yüksek İslâm Enstitüsündeki eğitime nasıl devam ettiniz?

Filibe Cezaevinde 1 ay kaldım, cezamın geri kalan kısmını Smolyan şehrindeki açık cezaevinde geçirdim. Fırsattan istifade ederek orada bulunduğum sürece bana maddî ve manevî yardımda bulunan bütün kardeşlerime teşekkür etmek istiyorum. İçerideyken ders notlarını kargo şirketleri aracılığıyla gönderip beni ziyarete gelirlerdi. Ben de izinlerimden faydalanarak Sofya'ya gidip sınavlara katılıyor, sonra tekrar dönüyordum. Hayatımdaki herşey için Allah'a hamdolsun!

Hapisteki zamanınız nasıl geçiyordu? İbadetlerinizi yerine getiriyor muydunuz?

2014 yılının Ramazan ayını hapiste geçirdim. O zaman bir mektup ile Başmüftülüğe başvurarak mescit olarak kullanabileceğimiz bir yer tahsisi için yardım istedim. Elhamdülillah, bu gerçekleşti ve her hafta Cuma namazını, Ramazan içerisinde ise her gece teravih namazını kılıyorduk. Bununla beraber, hapisteki zamanımı ilim ve spor ile değerlendirdim.

Hapisten sonra hayatınız nasıl devam etti?

İyi hâlden dolayı erken tahliye edildim. Tekrar Yüksek İslâm Enstitüsü'ne döndüm. Başarılı bir şekilde sınavlarımı vererek 2017 yılında mezun olana kadar eğitimime devam ettim. Enstitümüz, amaç sahibi, fikri ve toplumuzun geleceğine yönelik için hedefi olan her Müslüman için çok iyi bir başlangıçtır. Orada birçok şey öğrenmiş oldum, fakat bu topluma daha faydalı olabilmem için şu an Sofya'da Yeni Bulgar Üniversitesinin "Arabistika" bölümünde eğitime devam etmekteyim. Bunun yanı sıra, Edirne Trakya Üniversitesinde, şu an özel sorunlar sebebiyle dondurduğum yüksek lisans eğitimi görmekteyim.

Hocam, cidden enteresan bir özgeçmişe sahipsiniz. Bir de imamsınız... Nasıl başladınız ve imam olarak şu an ne yapıyorsunuz?

Sofya Bölge Müftüsü, Sofya ceza-

evindeki Müslümanların ihtiyaçlarını karşılamam için bir görev teklif etti. Doğal olarak memnuniyetle kabul ettim. Ve 2016 yılının Ocak ayı itibarı ile resmî olarak Sofya Merkez Cezaevinde Cuma namazı kıldırmaya ve Orlandovtsi semtinde imam olarak hizmete başladım.

Orlandovtsi semtinin durumu nedir?

Son bilgilere göre, Orlandovtsi semtinin 50 bin kişilik nüfusu içerisinde en az 70 Müslüman aile yaşıyor. Onlar genelde Şumnu'nun Karabaşlı (Çernoglavtsi) köyündendir. Bir faaliyette başarılı olabilmemiz için en az 3 yıl boyunca çalışmamız gerekiyor. Genel hedefim insanları birleştirmek, oradaki mescidin önemini anlamalarını sağlayıp gençleri İslâm'a yönlendirmekti. Diğer hedefim, semtteki Müslümanların kendi başlarına iftar düzenlemeleriydi. 2017 yılında her Ramazan akşamı 50 kişilik iftar verilmekteydi, mescidin kapıları ise sabah namazına kadar açıktı. Ramazan içerisinde çocuklar için Kur'an kursu da düzenliyorduk, çeşitli oyun ve etkinlikler vardı. Mescidin yıkılması sebebiyle Orlandovtsi'deki hizmetim sona erdi.

Peki, şu an...?

2018 yılı başlarında Sofya'ya 15 kilometre uzaklıkta olan Svetovraçene köyüne atandım. Cemaatimin büyük bir kısmı aslen yine Şumnu'nun Gürgenli (Gabritsa) köyündendir. Her Perşembe günü sohbetimiz oluyor, Ramazan esnasında cemaatimizin kendisi iftar yemekleri hazırlıyor. Cemaat, aktif bir şekilde dinî faaliyetlerde yer alıyor. 2018 yılı Muharrem ayında ilk defa 100 kişilik aşure hazırladık, ertesi yıl ise Orlandovtsi ve Svetovraçene'de 500 kişilik aşure hazırlayıp dağıttık. Eldeki veriler gösteriyor ki, Müslümanlar belirli alanda teşvik ve desteğe ihtiyaç duyuyor, bu karşılandığı zaman da işler oluyor. Çocuklara yönelik her haftasonu eşimin düzenlediği yıllık Kur'ân kursları var.

Sofya'daki 162. "Otets Paysiy" Ortaokulunda "İslâm Dini" dersi öğretmeni olduğunuzu biliyoruz, bu faaliyetinizle ilgili bizimle bir şey paylaşır mısınız?

İlâhiyat okumuş herkesin okullarda öğretmenlik yapması gerkemektedir, zira orada Kur'ân kursları aracılığıyla ulaşamayacağımız birçok çocuk var. Böylece hem onlarla, hem de eğitim sistemiyle tanışmış oluyoruz. Burada her zaman destek verdiklerinden dolayı Sofya Bölge Müftülüğüne teşekkürlerimi arz ediyorum. Yasal olarak dersi okutabilmek için çocuk velilerinden 13 dilekçe verilmesi gerekiyor. Bununla, çocuklarının "İslâm Dini" dersini seçmeli olarak görmesini istediklerini talep ediyorlar. Dilekçeler okul müdürüne teslim edilip grup oluşturuluyor. Sofya'da ve büyük şehirlerde bu faaliyeti hem imamların hem de ebeveynlerin desteklemesi gerekiyor, çünkü devletimizin bize verdiği ve bizim değerlendirmemiz gereken bir fırsattır.

Peki, Kur'ân kursları ne durumda?

Sofya'da yaz Kur'ân kurslarının düzenlenmesi, çocukların köylerine gitmelerinden ötürü çok zor oluyor. Sofya boş kalıyor... Ayrıca ulaşım da zaman ve enerji tüketiyor. Fakat herşeye ragmen, çok çaba sarf edilerek Kur'ân kursları düzenleniyor. Meselâ 2017 yılında, Orlandovtsi'deki mescit faal olarak çalıştığı zamanlar kurstan sonra çeşitli faaliyetler düzenliyorduk. 10-15 çocuk katılıyordu. Mescitte spor faaliyetleri ve Sofya Hayvanat Bahçesi ziyareti vardı. Orlandovtsi'den bir grupla mübarek üç aylar esnasında Sofya Banyabaşı Camiinde bir program da düzenledik. Gerçekçi olmamız gerekirse, genç nesli camide tutabilmek çok zor, çünkü alternatif metotlarımız yok. Artık bu neslin yaşadığı dönemin yeni teknoloji ve metotlarına göre hareket etmek gerek. Bu alanda hâlâ zayıfız, ama bu tür faaliyetleri geliştirmeye çalışıyoruz.

Bu yönde bizim, yani din hizmetinde bulunanlar olarak hedeflerimiz çok önemli. Biz birtakım fedakârlıklara katlanarak toplumu bir yöne yönlendirmek mi, yoksa sadece sistem ve yönetimden şikayet mi etmek istiyoruz?

Hocam, biliyoruz ki müftülük teşkilâtı değişik etkinlik ve kampanyalar

düzenliyor, onlara nasıl katkı sağlıyorsunuz?

Sosyolojik araştırma yapmadan ve belli bir hedefimiz olmadan iyi bir sonuç elde edemeyiz diyorum daima imam arkadaşlarıma. Benim için imamlık sadece bir faaliyet gösterme değil, aynı zamanda hesabı tutulan rakamlar hâline gelmiştir, çünkü bu, hayat ve davranışların hakkındaki anlayışının göstergesidir. 2016'dan bu yana eğitim, yetimler ve "Müslümanlar" dergisi kampanyaları çerçevesinde yaklaşık 15.000 leva topladık. Bu destek, sistemimize ve çalışma yöntemimize inanmış olanlar tarafından yapıldı. İftar yemekleri aynı şekilde olup 2017 yılında cemaat, Orlandovtsi'de 9.000 levalık, 2018 ve 2019 yıllarında Svetovraçene'de ise 12.000 leva maddî destek sağladı. Bütün bunlar, cemaatimizin bir davanın arkasında durmaya hazır olduklarının göstergesidir, ama imamın kullandığı metot ve mekanizmalar çok önemli. İmamlar, müftülük teşkilâtı için kalben çalışmak ve bu faaliyetleri geliştirmek mi istiyor ya da bir memur gibi davranıp ayın başında maaşını beklemeyi mi tercih ediyor?

▶ ***Muhterem Hocam, sizi tanıyan biri olarak aynı zamanda bir dövüş sanatları antrenörü olduğunuzu ifade etmemiz gerekiyor. Hayatınızın bu yanından da biraz bahsedebilir misiniz?***

2002 yılı itibarıyla aktif bir şekilde sporla uğraşmaktayım. Bulgaristan Genç Millî Takımı'nda 2 yıl yer aldım. Beni motive eden şeylerden biri, başka gençlere tecrübemi aktararak bütün toplumun iyiliği için mücadele etmelerini arzulamamdır. Sofya'ya ilk geldiğimde antremanları Yüksek İslâm Enstitüsünün bahçesinde düzenliyordum, sonra Botunets semtinde devam ettik, artık 2 yıldır "Vivacom Arena- Georgi Asparuhov'da devam ediyoruz. Grubumuzda bütün Sofya'dan katılan 12 genç mevcut.

▶ ***Fakat sizin faaliyetleriniz bununla da bitmiyor. Ticaret alanında da meşguliyetiniz varmış. Anladığım kadarıyla helâl ürünlerle ilgili hazırladığınız yeni projeniz var.***

Sofya'da hayat çok pahalı, burada yaşamayan neden bahsettiğimizi anlayamaz. Ama ben daima sorunlara çözüm arayanlardanım, şikayet edenlerden değilim. Ticarete başladım ve www.emag.bg aracılığıyla birtakım ürünler satmaktayız. Başmüftülük "Yayınlar" Dairesinin desteğiyle dinî kitap satmaya da başlayabildik. Bu dönemde dürüst bir tüccar olmak çok büyük bir motivasyon, zira Peygamber Efendimiz (s.a.s.)'in dediği gibi, dürüst tüccarlar, peygamberler, şehitler ve sıddîklarla beraberdir.

2020 yılının Şubat ayının ortalarına kadar bütün Müslümanlara hizmet edecek olan Bulgaristan'daki ilk helâl platformu açıyoruz: www.helal.bg. Benim için daima en önemli mesele, bizleri Müslüman olarak ilgilendiren birtakım sorunlar varken, aydınlar ve iş adamlarının çözüm aramamalarıdır. Bu platformun hedefi, farklı grupları – iş adamlarını, müteahhitleri ve genç Müslümanları sosyal hayatımızın farklı alanlarında daha aktif olmaya çağırmaktır.

▶ ***Bu fikir sizde nasıl doğdu?***

Bu fikir 3 yıl evvelden. Sık sık Türkiye'yi ziyaret edip oradaki durumları takip etmekteyim. Bulgaristan'a döndüğümde üzülüyorum, çünkü oradakilere benzer, Allah Teala'ya ibadetlerimiz için alabileceğimiz bir şeyler, helâl gıdadan dinî kitaplara ve kıyafetlere kadar ürünler alabileceğimiz bir mağaza veya alışveriş merkezimiz yok.

Platform, Google'a bağlı başka bir platform üzerine kuruldu. İnternet sitemizin amacı, Bulgaristan'ın herhangi bir noktasında bulunan Müslümanın istediği helâl ürünü kargo şirketi aracılığıyla alabilmesidir. Başmüftülüğe bağlı bir Helâl Sertifika Komisyonu mevcut. Oradan onaylı olan şirketleri, Bulgaristan çapındaki bio-sertifikalı şirketleri ve Türkiye çapındaki helal sertifikalı şirketleri siteye katmaya çalıştık. Şu an Türkiyeli başka şirketlerin de platformumuz üzerinden ürünlerini satabilmelerinin yollarını aramaktayız.

▶ ***Ne tür ürünler sözkonusu?***

Çeşitli kategoriler var: yemek, kozmetik, kıyafet, kitap vs. Bütün kategoriler, site açıldığı an çalışmayacak, çünkü bunun zamana ihtiyacı var, ama biz başladık. Aynı zamanda Bulgaristan'daki bütün tüccarlara sesleniyoruz ki, çok güçlü, herkes için yararlı olabilecek olan bir şey yapmamız için bize başvursunlar ve yukarıda bahsedilen platform aracılığıyla Müslümanlara uygun ürünlerini satsınlar. Şehirlerdeki helâl restoran ve mağazaları gösteren bir uygulamayı da platformumuzda bulunduracağız.

▶ ***Kıymetli Hocam, paylaştığınız güncel ve ilginç şeylerden dolayı size çok teşekkür ediyorum. Bizim okuyucularımıza ve özellikle imamlara söylemek istediğiniz başka bir şey var mı?***

Müftülük teşkilâtındaki bütün görevlilere, insanın en kötü düşüşünün hedefsiz kaldığı ve beceriksizlik duygusuna kapıldığı zaman olduğunu söylemek isterim. Bizler, toplumu yönlendiren insanlarız. Tam da bu sebeple daima Müslümanın dinî hayatı için yararlı olanı yapmak için ilham aramalıyız. Şahsen, beraber yapabileceğimiz iyilikler olduğuna inanmaktayım, çünkü her birimizde yaşadığımız bölgeyi değiştirme potansiyeli var.

SÖYLEŞİYİ YAPAN: MUHAMMED HASANOV

Ney'lersin Dünyayı, İnsanç...

GERLOVA'NIN BASİRETLİ HOCASI

AHMED HASAN BAHADIR BAŞMÜFTÜ YARDIMCISI

Davut, soğuk bir kış gecesinde kerpiç evinin köşesinde yanan mum ışığının altında mektup yazmaktaydı. Bazen ara verdiğinde gözlerini pencereye dikerek bambaşka âlemlere dalıyordu. İçerde toprak sobanın üzerinde kaynayan pilâv suyunun fokurtusu dışında çıt yoktu. Komşu evin bacasından gelen baykuş sesi ise mevcut sessizliği daha da yoğunlaştırıyordu sanki.

Gecenin örtüsü heryeri kaplamıştı. Davut duvara çiviyle asılı saate bir göz attı. Seher vakti yaklaşıyordu. Bir müddet sonra abdest alıp namaz kıldı ve herkesin uykuya daldığı bir zaman diliminde Hayyü'l-Kayyûm olan Yüce Allah'a hâlini arz etti:

- *Ey Rabbim! Başta Senin "Oku" emrini yerine getirebilmem ve içinde bulunduğum halka faydalı olabilmem için ruhumu kurşun gibi delik deşik eden ilim öğrenme iştiyâkımı zâyi eyleme. Beni o ulvî yola sevk eyle!* diye niyazda bulundu.

Bu şekilde uzunca dua ettikten sonra vücudunda bir sekînet hissetti ve duygularını, arzusunu yarım bıraktığı mektuba dökmeye devam etti. Anlaşılmayacak bir durum yoktu. Okumak, bilgiyle donanmak ve birçok badireden geçerek nâşâd olan halkını, hem şâd hem de irşâd etmek istiyordu. İçinden gelen bir ses "İstanbul, illâ da İstanbul medreseleri!" diyordu. Yazmış olduğu duygu yüklü mektubun ilk satırları:

- *Pek faziletli müderrisler ve dersiam efendiler! Allah gayretlerinizi arttırsın. Bendeniz ecdat yadigârı Davut, Gerlova yöresinin Kara-Ahatlar köyünde meskûnum. Müsaade-i âlîleriniz olursa, rahle-i tedrisâtınızda bulunmak en büyük iştiyak ve arzumdur*, diye başlıyordu...

Bir yolunu bulup bu mektubu İstanbul'a ulaştırmalıydı. Sabah olunca sokağa çıktı. Soğuk bir kış rüzgârı esiyordu. Köy çarşısının kaldırımları üzerinde soğuktan büzüşen faytoncuları gördü:

- *Osmanpazarı'na gideniniz var mı?* diye birkaç kez sordu...

İçlerinden kaytan bıyıklı faytoncu, Davud'un sesini duyar duymaz yanına geldi, elini omuzuna koydu:

- *Haydi delikanlı vakit kaybetmeyelim. Bir an önce kasabaya ulaşalım,* dedi.

Osmanpazarı'nda kendisine yardımcı olabilecek meşhur kaza müftüsü vardı. O da bir zamanlar tedrisatını İstanbul'da tamamlamıştı. Saatler sonra kasabanın merkezine ulaştıklarında Davut karşısında bu yörenin abidevî yapısı Çarşı Camii ve müftülük makamını görüverdi:

- *İşte... İşte geldim*, dedi ve alelacele Müftü Efendinin huzuruna çıktı. Nefes nefese selâm verdi:

- *Efendim! Hürmetlerimi arz ederim. Ben evlâdınız Davut. Gerlova'nın fakir bağrından kopmuş, zor şartlar içinde okuyup yükselmek ve de halkımıza hizmetkâr olabilmek aşkıyla huzurunuza gelmiş bir köylü çocuğuyum. Niyetim İstanbul'a varabilmek ve oranın ilim yuvalarında terbiye ve tahsilimi tamamlamaktır. Zât-ı âlîlerinizin bu hususta yardımları olabileceği ümidiyle yazmış olduğum üç-beş satırlık mektubu İstanbul'a ulaştırmak üzere izninizle makamınıza bırakmak isterim*, dedi.

Gencin bu sözlerinden sonra Müftü Hazretleri:

- *Hoş sefa geldin evlât! Talebini dikkatle dinledim. Delikanlı duruşun, yüzündeki saflık, gönlündeki heyecan ve ilim öğrenme ihtirasın ruhumu yonttu âdetâ. Hayr-ı kesîr olan bir yola gönül vermişsin. Hey gidi Gerlova uşağı! Madem ki ruhuma böyle bir kement attın, temayüz etmen için elimden geleni yapacağım, hele bilesin!* Dedi.

Davut, Müftü Efendinin ümitvâr sözlerinden sonra izin istedi ve kemâl-i edeple köyünün yolunu tuttu. Aylarca bekledikten sonra müjdeli haber geldi. İstanbul onu bekliyordu. Sevincinden gözyaşlarını tutamadı. İçi içine sığmıyordu. Ana-babasından, akraba ve komşularından helâllik aldı ve:

- *Elbet, bir gün senin bağrına geri döneceğim eeyy Kara-Ahatlar,* demeden edemedi... Başına molla fesini giydi, beline kuşağını bağladı, sırtına da aba hırkasını ve erzak heybesini aldıktan sonra, sokakta oynaşan çocuklarla şakalaşarak yoluna devam etti.

Tam bir haftalık geceli-gündüzlü seferden sonra İstanbul'a ulaştı. Fatih semtini bulacaktı. Burada temiz bir seher yeli esiyordu. Derinden derine yankılanan sabah ezanları tâ uzaklardan duyuluyordu. Davut, nihayet sabah vakti Fatih Camiine gelebildi. Kalabalık cemaatin içine karıştı. Sabah namazını müteakip bir sütunun dibinde uyuyakaldı. Nitekim yolculuk onu iyice yormuştu. Gözlerini açtığında hiç ummadığı bir manzarayla karşılaştı:

- *Sübhanallah... Bu gerçek bir rüya*, dedi. Meğerse medrese talebeleri halka olmuş, hep bir ağızdan:

- *Aramıza hoşgeldin gardaş!* diyorlardı.

Az sonra caminin ana girişinden siyah sakallı, beyaz cellâbiyesi ve elindeki büyükçe defterle başmüderris de çıkageldi. Canlı bir bakışla yeni gelen mollayı baştan aşağı süzdü:

- Sultanlar şehri İstanbul'a, ilim-irfan yuvası Fatih'e hoş geldin, sefalar getirdin evlât. Yüce Mevlâ cehdini zâyi eylemesin, dedi. Davut heyecanlı bir sesle:

- Hoşbulduk efendim, üstadım. Başta Hak Teâlâ'nın rızasına, sonra da sizlerin yakın ilgi ve alâkasına lâyık olma azminde olacağım hiç şüphesiz. Rabbim utandırmasın! Dedi.

Müstahdemler Davud'a odasını gösterdiler. Yatağını, eşyasını, kitaplarını odanın en uygun yerine yerleştirdiler. Dersiâm ve talebe arkadaşlarının sıcak ilgisi, gönlünde bir huzur ve sürur meydana getirmişti. Bu arada yorgunluğu gitmiş, bedeni canlılık kazanmıştı. Temiz elbiselerini giydi ve "Bismillâh" diyerek okuyup öğrenmeye başladı. Yıllarca ilim tahsil etti. Fırsat buldukça ebeveynine mektup yazdı. Burada hâlinin rahat ve iyi olduğunu, kendisini hiç düşünmemelerini, sıhhatlerine iyi bakmalarını, tahsilini ikmal edince memleketine döneceğini ve kendilerini çok özlediğini yazdı.

Semereli bir ilim seferberliğinden sonra, kendisine ilmen gelişmesinde büyük katkıları olan dersiam ve müderrislerin hayır duasını alarak başarıyla mezun oldu. Hitabet, imamet ve müderrislik yapabilmesi için icazet aldı. Söz verdiği üzere ilmi neşretmek için memleketine geri döndü.

Bir bayram sabahı Kara-Ahatlar'a ulaştı. Halkla hem selâmlaştı, hem kucaklaştı. Yakınlarıyla özlem giderdi. Artık o, herkesçe bilinecek olan Davut hocaydı. Bayram namazından sonra kurbanlar kesildi, ahali onu Medrese-i Feyziye'ye müderris tayin etti. Burada ömrünün sonuna dek talebe yetiştirdi, ayrıca çevre halkını irşad etti. Nâmı köyden köye yayıldı. Gerlova'nın has hocası oldu. Talebe onun hüsn-i hâline imrenir oldu. Bir gün ders sonuydu. Birkaç muzip talebe kendisine şöyle bir soru yöneltti:

- Muhterem üstadımız! Gelecekte bizler de sizin gibi derin bir hoca olabilecek miyiz acep? Ne dersiniz? Bunun üzerine Hoca hafifçe tebessüm etti ve:

- Bakın evlâtlarım! Ben sizlerin ne denli hoca olup olamayacağınızı bilemem. Ancak gün gelecek hocalık sizin ve sizden sonrakilerin seviyesine inecek. Belki garip karşılarsınız, ama filhakika gün gelecek üç İhlâs bir Fâtiha okuyabilen kendisini hoca addedecek. Bak görürsünüz... Üstadımız dedi ya, dersiniz...

Davut hocanın vefatından yıllar sonra, gün geldi Gerlova'da hoca kıtlığı yaşanmaya başlandı. Onun esprisi haklı çıkmıştı. Olacak şey değil, davar sürülerini idare edemeyenler, imâmete soyundu. Hâliyle de böylelerin ilmî sefaleti ve hizmet fukaralığı toplumu olumsuz etkiledi... Bu tuhaf vaziyete şahit olan akl-i selimler:

- Gerlova'nın basiretli hocası demiş ya... Hani o Davut Efendi söylemiş ya... Nasıl da ileriyi görmüş yaa... İşte tam da o günleri yaşıyoruz, demekten kendilerini alamıyorlardı...

BAĞIŞLA BENİ ALLAHIM!

"Allâhümme'ğfir-lî mâ kaddemtü ve mâ ahhartü, ve mâ esrartü ve mâ a'lentü, ve mâ esraftü ve mâ ente a'lemü bihî minnî; ente'l-mukaddimü ve ente'l-müahhirü, lâ ilâhe illâ ente!"

"Allahım! Şimdiye kadar yaptığım, bundan sonra yapacağım, gizlediğim ve açığa vurduğum, ölçüsüz bir şekilde işlediğim ve benden daha iyi bildiğin günahlarımı affeyle! Öne geçiren de Sen, geride bırakan da Sensin. Senden başka ilâh yok!"

İlmin kapısı olan Hazreti Ali'den rivayet edilen ve sahih bir hadis olarak kaynaklarda yer alan bu dua, Peygamber Efendimizin mübarek dudaklarından dökülmüş sözlerden ibarettir. Sevgili Peygamberimizin namaz kılarken rükûda, kavamede ve secdede yaptığı duaları nakletttikten sonra Hazreti Ali, İki Cihan Güneşi Efendimizin teşehhüdde iken yani namazın sonunda oturunca bu mübarek sözlerle Allah'a yalvarıp yakararak niyazda bulunduğunu bildirmiştir.

Bu duasıyla Peygamber Efendimiz, secdeden sonra namazı tamamlarken üzerinde oluşan sekinet ve huzur içerisinde Rabbimizden bağışlanmasını dilemiştir. Aslında Cenâb-ı Allah "Ey Habibim!" diye hitap ettiği kâinatın yaratılış vesilesi Peygamberimizin günahlarını önceden bağışlamış, hatta onu günah işlemekten korumuş, masum kılmıştır. Ama Peygamber Efendimiz Allah'ın kendisine sunmuş olduğu lütuflar karşısında havaya kapılmayarak ısrarla kulluğa devam etmiştir. Böylece bizlere de nasıl kul olunacağını, kulluğun en samimî anlarını ifade eden duaların nasıl yapılacağını öğretmiştir. Her daim bilerek veya bilmeyerek işlediğimiz günah ve kusurlar ile gelecekte düşmemiz muhtemel olan hata ve isyanlar hususunda Allah'ın affını istememiz gerekiyor. Açıktan işlediğimiz ya da bazen sadece bizimle Allah'ın arasında gizli kalan günahlarımız, haddi aşarak sergilediğimiz davranışlarımız için de herşeyi bilen, gözeten ve kaydeden Allah'a dua ve niyazda bulunarak bize lütfuyla muamele etmesini istemek boynumuzun borcudur. Bunu yaparken de Allah'tan başka ilâh olmadığını, yani kapısını çalacağımız başka birisi bulunmadığını ve herşeyin Onun kudret elinde olduğunu unutmamalıyız.

HACER AHMET YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ ÖĞRENCİSİ

GERÇEK MUTLULUK

Belki bir gün ben de mutlu olurum, demişti. Ama bilmiyordu ki, dünyakadi birçok insandan çok daha mutlu ve çok daha şanslıydı. Gece geç vakit eve toplandıktan sonra yanan sobanın üstünde soğuktan donan ellerini ısıttı. Sonra mutfaktan gelen güzel yemek kokusunu duyup gün boyu yemek yemediğini hatırladı ve hemen gidip karnını doyurdu. Milyonlarca insandan çok daha şanslıydı, ama o bunu bilmiyordu. Kim bilir kaç kişi yatağına bu akşam da aç girmişti? Ve kim bilir kaç kişinin soğuktan bütün vücudu titriyordu? Kim bilir kaç anne çocuğuna bakarak kendi çaresizliğine ağlıyordu? Ama bunlar aklına gelmiyordu. Her gece olduğu gibi yine ofuldayarak yatağına yattı.

Sabah uyandığında güneş perdenin aralıklarından yüzünü okşuyordu. Kalkıp elini yüzünü yıkadı, kahvaltısını yapıp işine doğru yürümeye başladı. Yolda bir dilenci gördü ve "Allah versin" dedi. Bilmiyordu ki, kendisine de Allah da ona veriyor ve onda olanda bu dilencinin de az da olsa payı vardı. Öylece onun yanından geçip gitti. Çalıştığı yere vardı. İşinden memnun değildi. Aylığı yetmiyordu. Fakat onun o beğenmediği işine o kadar çok muhtaç insan vardı ki...

Bütün gün çalıştıktan sonra yürüyerek evine dönerken burnuna çok güzel yemek kokusu geldi. Yanından geçtiği lokantaya girdi. Siparişini verip oturdu ve yanına yine yardıma muhtaç biri geldi. Geç olduğu için lokantada tekti ve nasıl olduysa ona da oturmasını söyleyip sıcacık bir çorba ısmarladı. Dilenci günlerdir ağzına bir lokma koymamıştı. İkisi de yemeklerini yedikten sonra dilenen adam:

- Benimde zamanında bir evim ve güzel bir işim vardı. Eşimi kaybettikten sonra kendime gelemedim ve işten attılar. Çocuklarıma da bakamadığım için yuvaya bıraktım. Yıllar geçmesine rağmen kendimi hâlâ affedemiyorum, dedi.

Herşeyi olan adam düşünceye daldı ve dilenciye iyi dileklerini iletip masadan kalkarak evine doğru yol aldı. Annesi, hep olduğu gibi, yine sobayı yakmış ve oğluna en sevdiği yemeği yapmıştı. Fakat bu sefer canı yemek istemiyordu. Üstünü değiştirip hemen yattı. Gözünü kapadığı gibi uykuya daldı. Bir rüya gördü ve onun etkisiyle hemen uykudan uyandı. Evet, o adamdı. Yardım ettiği kişiydi. Ona öyle bir ders verdi ki, sadece bir rüya ile... Gözüne uyku

girmiyordu ve hemen gidip abdest alarak namaz kıldı. Hiç bu kadar yakın hissetmemişti kendini Allah'a. Sonra da o adamı nasıl bulacağını düşündü durdu.

Bu sabah evden daha erken çıktı. Düşüncelerini değiştiren o kişiyi arıyordu. Gördüğü her sokağa girdi, fakat bulamadı. Gün boyu onu düşündü. Akşam oldu ve yine eve doğru gidiyordu ki, bir çiçekçi teyze gördü. Belli ki durumu yoktu. Annesi için büyük bir buket yaptırdı ve parasını fazlasıyla ödedi. Sanki bir hayal görüyordu... Hemen koşup onun yanına gitti. Derhâl ona teşekkür etmeye başladı. Ne olduğunu anlatması için yine aynı lokantaya gittiler. Bu sefer kendisine bir çay aldı ve dilenciye istediği herşeyi yiyebileceğini söyledi. Bugüne kadar belki ilk kez karnı böyle güzel doymuştu. Ve artık hayatından memnun olan adam ona ne olduğunu anlatmaya başladı:

- Gece seni rüyamda gördüm. Beyaz elbiseler içindeydin ve bana teşekkür ettiğini bildirerek sahabeden selâm getirdiğini söyledin. İşte o zaman şimdiye kadar ne hatalar yaptığımı anladım. Bu senin sayende oldu. Durumum oldukça her akşam seninle burada yemek yiyelim. Sen bana sahabilerden selâm getirdin. Yüreğimi ferahlattın, dedi.

Dilenen kişi hayretler içinde kaldı ve kabul ettiğini söyledi. Ve bu durum üç gün böyle devam etti. Annesi oğlundaki değişikliği görüyor, ama bir şey söyleyemiyordu. Dördüncü gün anne oğul beraber çay içmeye oturdular ve herşeyi anlatmaya başladı. Sonra annesi oğluna onu eve davet etmesini söyledi. Öyle bir sofra hazırlandı ki, sadece kuş sütü eksik. Dilenci çekine çekine eve girdi. Biraz oturup sofraya geçtiler. Herkes afiyetle yemeğini yedi.

Daha yemeğe davet etmeden önce anne oğul aralarında anlaşıp elbise ayakkabı almışlardı, ardından ona iş de buldular. Dilenci o kadar mahçup olmuştu ki... Nasıl teşekkür edeceğini bilemedi. Aradan yıllar geçti ve kazandıkları parayla ortak bir iş kurdular. Ve her ay düzenli olarak yardıma muhtaç olanlara yardım ediyorlar, Allah'ın yolundan giden genç öğrencilere aylık burs veriyorladı. Belki azdı verdikleri, ama onların yüzlerindeki o tebessümü görmek daha çok yardıma muhtaç olanlara ulaşmalarını sağlayan sadece küçük bir sebepti.

Ömürlerinin son günlerine kadar hep tebessüm dağıttılar. Mutlu olmak için herşeye sahip olmaya gerek yok. Bir insanın gülümseme sebebi oldun mu, işte o gerçek bir mutluluktur. Gerçekten mutlu olmak istiyorsan, Allah' tan gelene razı ol!

ÜÇ AYLAR

İslâm'ın mübarek saydığı kamerî aylardan Recep, Şaban ve Ramazan mübarek üç aylar olarak adalndırılır. Bu aylar ve diğer dokuz ayın süreleri, ayın hareketlerine göre belirlenir. Kamerî ayların süresi, şemsî ayların süresine nazaran değişiklik arz eder. Kamerî sene, şemsî seneden on bir gün daha kısadır. Ayrıca kamerî ayların diğer bir özelliği şemsî aylarda olduğu gibi senenin aynı mevsiminde değil, değişik mevsimlerinde gelmesidir.

Üç ayların Müslümanlarca önemli ölçüde değer kazanmasının sebepleri arasında Peygamber (s.a.s.)'in bu aylar hakkında verdiği haberler vardır. Rasûlüllah (s.a.s.) bir hadis-i şerifinde; "Recep Allah'ın ayı, Şaban benim ayım ve Ramazan ümmetimin ayıdır" buyurmuştur. Ayrıca Receb ayı girince, "Allahım! Receb ve Şabanı bize mübarek kıl! Bizi Ramazana ulaştır!" diye dua ederdi.

Üç ayların değerini ifade eden diğer bir önemli özellik ise beş mübarek kandil gecesinden dördünün bu aylar içinde olmasıdır. Regâib Gecesi, Recep ayının ilk Cuma gecesine; Mirac Gecesi, Recep ayının yirmi yedinci gecesine; Beraat Gecesi, Şaban ayının on beşinci gecesine, Kadir Gecesi ise Ramazan ayının yirmi yedinci gecesine rastlar.

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) Şaban ayında çok oruç tutardı. Hazreti Ayşe, Rasûlüllah (s.a.s.)'in bu aydaki orucu hakkında şöyle der: "Şaban ayındaki kadar çok oruçlu olduğu bir ay görmedim".

Ramazan ayının fazileti ise çok daha yücedir. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) şöyle buyurmaktadır: "Ramazan geldiğinde cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır, şeytanlar da bağlanır".

Receb ve Şaban ayları, rahmet ayı olan Ramazanın müjdecisidir. Dinimizde ayrı bir değeri olan üç ayların, kişide insanî özelliklerin olgunlaşmasında ve iradenin kontrol altına alınmasında rolü büyüktür. Zira Receb ve Şaban aylarının feyzinden ve bu aylarda bulunan Regâib, Mirac ve Beraat gecelerinin rahmetinden istifade yolunu tutan bir kişi, Ramazan ayında da her türlü kötülükten kendini uzak tutar ve insanî vasıflarının artmasına gayret eder. Nihayet Kadir gecesinde yapacağı ibadet ve tövbe ile manevî hazza ulaşır.

Bu yüzden özellikle bu aylarda bol bol istiğfar etmek, namaz kılmak, oruç tutmak, Kur'ân okumak ve dua etmek en uygun davranışlardır.

DOÇ. DR. MUSTAFA CANLI YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ

İMÂMET MÜBÂREK BİR VAZÎFEDİR

Ebû Mesûd el-Ensârî'den rivâyet edildiğine göre Allah Rasûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah'ın Kitâbını kıraat konusunda en iyi olan kişi, topluluğa imamlık yapar. Eğer kıraat hususunda eşitlerse, sünneti en iyi bilen kişi imam olur... " (Müslim, Mesâcid, 53)

Cami, *imam* ve *cemaat*... Müslümanın ferdî ve ictimâî hayatında müstesna yeri olan üç kavram. Müslüman, yaşadığı hayatta bu kavramlara hak ettiği değeri verip muhâfaza ettiğinde hem gönlü mütmain olur hem de daha müreffeh bir hayat yaşar.

Camiler imamlarıyla birlikte bir anlam kazanır ve fonksiyonel olur. Cami imamının yani önderinin cemiyette mühim bir yeri vardır. Zira imam kelimesi, Arapça'da önder, lider anlamlarına gelir.

İmam; her yaştan, her ırktan ve her makamdan insana camisinde hitâp ve hizmet eder. İmam, önderimiz İmâmü'l-Harameyn Hazreti Muhammed Mustafa (s.a.s.)'in imâmet hususunda temsilcisidir. Bu bakımdan Allah Rasûlünün makamında bulunduğunun bilincinde olarak cemiyetin önünde vazifesini icra etmelidir.

Birinci Akabe biatinde Müslüman olan Medineliler, Rasûlüllah Efendimize bir mektup yazarak şöyle demişlerdi: "Ya Rasûlâllah! Muhakkak ki, aramızda İslâmiyet yayılmaya başladı. Bu bakımdan bizlere, halkı Allah'ın Kitabına davet edecek, Kur'ân-ı Kerim'i okuyacak, İslâm dinini anlatacak, İslâm'ın sünnet ve emirlerini aramızda ikâme edecek, yerleştirecek, namazlarımızda bizlere imamlık yapacak bir kimse gönder." Bunun üzerine Sevgili Peygamberimiz, Hazreti Musab bin Umeyr'i Medine'ye gönderdi ve ona: *"Medinelilere Kur'ân-ı Kerim okumasını, İslâmiyet'in emir ve yasaklarını öğretmesini, namazlarını kıldırmasını"* emretti.

O yüzden hoca efendilerin her biri Musab b. Umeyr edâsıyla ve ağır bir sorumluluğun altına girdiklerinin şuurunda olarak giderler görev mahallerine. Bu mânada tem-

sil ettiği makam ve yüklendiği ağır sorumluluktan dolayı imamın bir takım *hak ve sorumlulukları* vardır.

Her şeyden önce *imam, namaz ibâdeti hususunda çok itina göstermelidir.* Tadil-i erkâna riâyet ederek düzgün bir kıraat ile huşû içerisinde beş vakit farz namazın edâ edilmesinde cemaatine rehberlik etmelidir. Zira namaz, bir imamın hassasiyet göstermesi gereken en mühim vazifedir.

İmam, temel ibadetlerin yanı sıra camisini bir eğitim merkezi gibi her dâim faal tutmalıdır. Bu mânâda Kur'ân okumasını öğrenmek isteyen her yaştan insana Kur'ân okumasını öğretmeli, temel dua ve sûreleri birer birer ezberletmelidir. İmam, düzenli programlar tertip ederek camiye gelen topluluklara İslâm hakkında temel bilgiler vermelidir.

Sevgili Peygamberimiz, ashâb-ı kirâmı *sohbet* ile yetiştirmişti. Onun için sohbet önemli. İmam, haftalık sohbetler düzenleyerek İslâm'ın güzel ahlâk esaslarını adeta halı dokur gibi ilmek ilmek cemaatine işlemelidir.

Kendisini dönüştüremeyen başkasını da dönüştüremez. Bu bakımdan imam önce kendisi güzel ahlâk sahibi olmalıdır. İmam insanların önünde yer alan bir şahsiyet olarak gerek ferdî yaşantısıyla gerekse aile yaşantısıyla her söz ve davranışında cemaatine örnek olmalıdır.

Bu mânâda imam efendi, *sabırlı* olmalıdır. Cemaati içerisinde anlayışlı anlayışsız her türden insanla muhatap olduğu için sabır, onun kuşanması gereken en temel ahlâklardan biridir. *Kanaat sahibi* olmalı, insanlardan gelecek şeyler hususunda müstağnî bir eda içerisinde olmalıdır. Herhangi bir beklenti içerisinde olmadan mahza rıza-i ilâhî doğrultusunda hareket etmelidir.

İmam, giyim-kuşam, yeme-içme gibi hususlarda örnek davranışlar içerisinde olduğu gibi; dürüstlük, vefakârlık, fedakârlık gibi ahlâkî erdemlerde de örnek davranışlar içerisinde olmalıdır. İmam, takva ehli olmalı, şüpheli şeylerden kaçınmalıdır.

Şüphesiz bunların hepsi sorumluluk isteyen, bir o kadar da özveri ve fedakârlık isteyen hususlardır.

İmam, vazifesi esnasında nelerle karşılaşırsa karşılaşsın aşk ve heyecanını yitirmemeli, gönlündeki cihâd ruhunu canlı ve diri tutarak, severek ve isteyerek vazifesini yerine getirmelidir. Cemaatime nasıl faydalı olurum diye zihnini yormalıdır. Bilgisini arttırmalı, cemaatine de İslâmî konularda aydınlatma vazifesini hakkıyla yerine getirmelidir. Bu mânâda imamın ziyadeleştirmesi gereken ilk bilgi *ilmihâl*dir.

İmam, 7'den 70'e camiye gelen insanlara hizmet eder. İmam, sadece namaz kıldırıp Kur'ân öğretmez. Hemen her konuda Müslümanlara rehberlik etmeye çalışır. Bazen olur imam psikolojik danışmanlık yapar. Bu mânâda imam, insanlar arası proplemleri çözme konusunda sözü dinlenen bir kişi olarak uzlaşmacı bir konuma sahiptir.

Cemiyette birçok faaliyeti imam başlatır. Bir yardım işi varsa imam bu ateşi yakar ve hareket oradan gür bir şekilde devam eder. Herhangi bir yerde yarım kalan bir cami inşaatı varsa, imam cemaatini şuurlandırır ve o cami ayağa kalkar.

Bazen *imam, iyi ve örnek bir sporcudur*. Gençlerle birlikte bir bakarsınız voleybol oynar, güreş yapar. Aslında o, bir spor müsabakasında nasıl ahlâklı olunabileceğini de bu şekilde göstermiş olur.

İmam iyi bir hatiptir. Gerek Cuma ve bayram namazlarından önce, gerekse mübarek gecelerde, cemaatini dinî konularda aydınlatmaya çalışır.

Bütün bunların yanında *imam bir aile reisidir*. İmamet vazifesinin yanında eşine, çocuklarına karşı sorumluluklarını yerine getirmeye çalışır. Ailesiyle birlikte gerek kendi yaşantısıyla gerekse ailevî yapısıyla topluma örnek olmaya çalışır. Bu mânâda imam, toplum içerisinde kaybolup gitmekte olan kişi ve aileler için örnek bir şahsiyettir.

İmamet görevi, hakkıyla yerine getirildiğinde gerçekten zor, bir o kadar da mesûliyet taşıyan mübarek bir vazifedir. Bu bakımdan imam, saygıya lâyık bir makama sahiptir. Onun için Müslümanlar, imam ve hocaefendilere saygı duymak durumundadır. Edep ve nezaket açısından Müslümana yakışan da budur.

Bununla birlikte imam efendiye, eğer imkân varsa başkasına muhtaç olmayacak, onu başka işler peşinde koşma durumuna düşürmeyecek bir maaş vermek de uygun olacaktır. İmam da toplumun önünde duran bir şahsiyet olarak bu saygı ve değere lâyık davranışlar içerisinde olmalıdır.

İmam, cemaat için birçok mânâ ifade eder. İmam, bir yandan camide görevini icra ederken, bir yandan da bir sosyal görevli gibi samimiyet ve özveri içerisinde insanlar arasında faaliyetlerini yürütmeye çalışır. Çocuklar dünya hayatına gözlerini açar açmaz, imam efendinin ezan sesi ve duasıyla karşılaşırlar. Onun duasıyla yuvalar kurulur ve yine onun duasıyla cenazeler defnolunur. Hastane kapılarında gelecek kişileri gözleyen hastalar, imamın kendisine gelmesi, dua etmesi ile moralleri yerine gelir.

Sözün kısası doğumdan ölüme kadar insanın hep yanındadır imam...

Rabbimiz, bu ümmete ihlâs ve takvâ sahibi, cihad ruhlu imamlar lütfetsin!

ÖNDERLERİN MESULİYETİ

EREN EKREMOV PLEVNE MÜFTÜLÜĞÜ VAKIF UZMANI

İnsan, fıtratını değiştirmedikçe dîne olan ihtiyacı devam edecektir. Bu ihtiyacımızı yıllarca şu veya bu sebepten ötürü tam tatmin edemedik. Belli bir zaman dilimi için özürümüz kabul edilebilir diye düşünsek bile bügün hiçbir mazeretimiz olamaz. Bu meseleyi olumlu tarafa evirmek gerekir. Bu degişimi sağlayacak, bilinçli bir politika ile dinimizden, örfümüzden ve geçmişimizden uzak bırakılmamızın hasarlarını onaracak yegâne mimarlar ise alimlerimiz ve imamlarımızdır. Hayatın her alanına yerleşip altyapıyı sağlam inşa ettikten sonra büyük mesafeler katedebiliriz.

Müslüman kimliği taşıyanlar; din, dil, renk, vatandaşlık, coğrafya, kültür, etnik özellikleri bir arada taşıyan birliğin üyeleridir. Bu beraberlik çağın getirdiği olumsuzluklara rağmen dimdik ayakta durmalıdır. Bu asrın değer yargılarıyla çelişmemek adına taviz vermek, Kur'ân'ı ve Peygamberimizin sünnet-i seniyesini göz ardı etmek Müslümanlara öncülük edenler açısından kabul edilebilecek bir husus değildir. Çünkü yıllarca bazı alim ve imamlarımızın sorumsuzluğu neticesinde gelinen durum içler acısıdır. Günümüzde Müslümanlar, Kur'ân ve Peygamberimizin sünnetine uygun düğün merasimleri icra etmekten utanç duyarken, öbür yanda masaların üzerinde klarnet çalmayı, alkol ve domuz eti tüketmeyi ve bu gibi haramları alkışlamayı tercih ediyorlar. Hocalar ve imamlar da bu durum karşısında sağlam duruş sergilemekten uzak kalıyorlar. Eğer İslâm tarihine dönüp bakarsak, nereden nereye geldiğimizi anlarız. Bir tarafta; "Söyle, ey alim, beni nasıl bilirsin, benim hakkımda ne düşünüyorsun?" diye soran zalim yöneticiye, "Sen Allah'ın Kitabına muhalefet eden ve böylece kendini cehenneme sokacak işler yapan birisin!" diyerek hakkı haykıran ve sırf bu hak söz yüzünden şehadet şerbetini içen İmam-ı Azam gibi muttakî alimlerimiz var. Karşı tarafta ise, "Hocam, kız arkadaşımla parkta el ele gezmek zina mı?" sorusuna cevaz veren hocalarımız var bizim!

Bugün maalesef Peygamberimizin sağına yatıp uyuduğu anlatıldığı kadar, Allah'ın hükümlerinin hayatımızda kâmil mânâda tatbik edilmesinin gerekliliği alimlerimizce yeteri kadar konuşulmuyor. Ama hakkı söylemek alimin şiarındandır. Bir Müslümanın şiarı hak olduğuna inandığı şeyi savunmasıdır. Dünya hayatı bir çeşit imtihandır. Ümitvar olalım, üzülmeyelim ve gevşemeyelim. Kapitalizm dünyasının günümüzde uyguladığı şiddet politikası, ötekini baskı altında tutarak veya yok ederek varlıklarını sürdürme üzerine kuruludur. İslâm ise varolmak, gelişmek ve yayılmak için fıtrî usûller, yollar ve ameller üzerine bir hayat inşa etmiştir.

☆☆☆

Bir Dostuma

Bırak şu sigarayı
At elinden!
Her derde Şifa değil acı dumanı
Yandır şöyle
Ezelden gelen yanık bir türkü.
Zaten, en güzel aşk – zor olanı.

Habibe Ahmedova,
Kırcaali

Samanyolu

Buharlaşmakta tüm umutlar;
Suyun aynasında bulutlar,
Aynada Samanyolu.
Ve bu yolda bir yolcu
ufukları kovalayan,
Her attığı adımda
Ardında bıraktığı
izlerin öyküsünde
Akıp giden,
Yaşamın anlamını arayan...

Durhan Ali, *Kırcaali*

Peygamberimizin Hazreti Muhammed'in ne tür mucizeleri vardır?

İslam âlimleri Hazreti Muhammed (s.a.s.)'in nübüvveti esnasında ortaya koyduğu mucizeleri, aklî, hissî ve haberî olmak üzere üç şekilde sınıflandırmıştır.

Aklî mucizeye en büyük örnek Kur'ân'dır. Çünkü Kur'ân her çağdaki akıl sahibi insana hitap eden, akıllara durgunluk veren, başkalarının benzerini meydana getirmekten aciz kaldıkları büyük ve ebedî bir mucizedir. Bu hakikat Kur'ân-ı Kerim'de şöyle ifade edilir: ***"Eğer kulumuza indirdiklerimizden herhangi bir şüpheye düşüyorsanız, haydi onun benzeri bir sûre getirin, eğer iddianızda doğru iseniz, Allah'tan başka şahitlerinizi (yardımcılarınızı) da çağırın"*** (el-Bakara, 2/23). Hazreti Peygamber (s.a.s.) de Kur'ân'ın en büyük mucize olduğunu bir hadisinde şöyle ifade etmiştir: *"Bütün peygamberlere, kendi dönemlerinde yaşayan insanların iman edeceği birtakım mucizeler verilmiştir. Hiç şüphesiz bana ihsan edilen en büyük mucize, Allah'ın bana vahyettiği Kur'ân'dır"* (Buhârî, İtisam, 1).

Kur'ân mucizesi yanında hissî mucize olarak Peygamberimizin nübüvvet mührü, ayın ikiye bölünmesi, parmaklarının arasından suyun akması, bir ziyafet esnasında zehirlenmek istenince olaydan haberdar olması, bir hurma kütüğünün teessürünü inilti şeklinde duyurması vb. örnek olarak verilebilir.

Haberî mucizelere de Hazreti Muhammed'in Mekke'nin fethi ve meydana gelecek savaşlar hakkında henüz vuku bulmadan önce verdiği haberler örnek olarak gösterilebilir.

AKDERE KÖYÜNDEKİ MANEVÎ MİRAS:
HACI DEDE TÜRBESİ

TAYFUN MEHMED
İLÂHİYAT ÖĞRENCİSİ

İslâm medeniyetinde türbeler genellikle geçmişte yaşamış önemli şahsiyetler için oda şeklinde yapılmış kubbesi olan mimarî yapılardır. Türbe, bir devletin sultanı için yapılabildiği gibi, eski zamanlarda yaşamış veliler için de inşa edilmiştir. Ayrıca türbeler İslâm sanatı açısından da camilerle beraber çok özel bir yer tutmaktadır. Hatta UNESCO tarafından korumaya alınmış türbeler bile bulunmaktadır.

Ülkemizdeki türbelerden bir tanesi de Şumnu bölgesinde Vırbitsa belediyesine bağlı Akdere (Byala reka) köyünde bulunmaktadır. Ayrıca Akdere köyünde 1888 yılında açılmış olup döneminde sayısı az olan rüştiyelerden biri bulunuyormuş, ancak bu okul şu anda ayakta değildir. Bu da bizlere köyün hem ilmî hem de manevî mirasa sahip olduğunu göstermektedir.

Akdere'deki türbe, mimarî olarak dörtgen bir yapıya sahip ve son hâli ahşaptır. Orada bulunan kişinin sıkıntılı dönemlerde köyü ve bölgeyi kerametleriyle koruduğu kabul edilmektedir. Türbe ve orada yatan manevî derecesi yüksek şahsiyet hakkında şu olaylar tarih içerisinde anlatılagelmiştir: Türbede yatan şahıs, harp zamanında arkasından iz bırakmayacak şekilde kaybolmuştur. Kaybolmadan önce de uzun mesafeleri kısa sürede geçmek gibi kerametler gösterdiği anlatılmaktadır. Belirli bir süre sonra köye yakın mesafede bulunan ve Geriş denen dağa köylülerden bir tanesi kereste ve odun kesmek için gider. O kişi odunları kestikten sonra toplamak üzereyken türbede yatan evliya ona görünerek şu anda türbenin bulunduğu yeri tarif etmiş, mezarının orada olduğunu bildirmiş ve işaret ettiği yere bir türbe yapılması ricasında bulunmuştur. Köylü odunları sırtına almasıyla evliyanın kerametiyle yükü ağırlığını kaybetmiş ve taşıması çok kolaylaşmıştır.

Anlaşılacağı üzere türbenin ilk hâli ahşaptır. Köylü tarafından türbe bahçesine ahşaptan bir leğen ve içi su dolu bir ibrik bırakıldıktan sonra sabah namazı vaktinde suyun bittiği fark edilmiştir. Birinin abdest aldığı ve o kişinin de bu ermiş zat olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca bu veli kulun savaş dönemlerinde gösterdiği kerametlerle köyü koruduğu kabul edilmektedir. Rivayete göre, düşman askeri bölgeye yaklaştığında Akdere köyünü yağmalama kararı alınmıştır. Fakat askerî birlik türbeye yaklaştığında köylülerden sivrisinekler sarmış ve köyden kimsenin burnu dahi kanamadan ordu köyden geçmiştir.

Keramet olarak görülen başka bir hadise de şudur: Zaman olmuş yerel yönetim türbeyi yıkma kararı almıştır. Bu kararı uygulamak için öncelikle çatıdan başlamak suretiyle bu işe giriştiklerinde sert bir rüzgar çıkmış ve çatıdakileri yere düşürmüştür. Hatta bu hadise birkaç defa tekrarlandıktan sonra yıkma kararından vazgeçilmiştir. Ayrıca tesettürü uygun olmayan bir kişi türbeye girdiğinde arkasından kapının sert bir şekilde kapandığı da anlatılmaktadır.

Bu gibi zatların kerametleri bazı İslâm alimleri tarafından kabul edilmekle birlikte bazen Müslümanlar bu konuda önemli hatalara düşebilmektedirler. Bu hatalardan en büyüğü belki de türbelerde yatan maneviyatı güçlü şahsiyetlerden yardım dilemek, mum yakmak ya da çaput bağlamak gibi uygulamalardır. Çaput bağlamak, İslâm inancına göre, hurafe ve bidattır, yani günahtır. Ancak oralarda yatan şahsiyetler için Fatiha vb. dualar okunabilir. Türbelerde yatan şahsiyetleri ilâhlaştırmamak şartıyla ziyaret edilebilir.

Şumnu bölgesinde bulunan Akdere köyündeki türbe 2019 yılında tamir edilmiş ve ziyaretçileri kabul etmektedir. Rabbim orada yatan zata ve ahiret yurduna irtihal etmiş cümle müminîn ve müminâta rahmetiyle muamelede bulunsun!

HADEME-İ HAYRÂT

İMAMLAR, PAPAZLAR, HAHAMLAR

DUŞTUBAKLI HÂFIZ İSMAİL HAKKI*

Geçenlerde gazeteleri okurken kilise hademeleri (din adamları) bir toplantı yapıp da hâllerinin refâh ve ıslâhı çârelerini düşünüp konuştuklarını gördüm. Bilâ-ihtiyâr (ister istemez) kendi kendime sordum: "Acabâ bizim hademe-i hayrât (dinî hizmetlerde bulunanalar) ne âlemdedir?" dedim.

Asrımızda, bu zamanda her sınıf halk kendilerine mahsûs cemiyetler yapıp kongreler kurup mensûp oldukları halk sınıfının hâllerinin ıslâhı ve refâhı çârelerini araştırıp tarştırıyorlar. Bu kabîlden olarak kilise hademeleri de kendilerine mahsûs bir cemiyet (dernek) teşkîl etmişler. Kendi sınıflarına mensûp insânların maîşet (geçim) yüklerinin tahfîfine (kolaylaştırılmasına) çâreler arıyorlar. Bütün dünyaca pek meşhûr bir cümle ağızlarda gezmektedir. O da "Kuvvet birlikten doğar" yâhut "Birlikten kuvvet doğar" diyorlar. Bu da pek doğru bir laftır. Bunun için münferit (bireysel) kuvvetler toplanıp büyük bir kuvvet doğurmaya çalışıyorlar. İşte cemiyetler bunun için teşekkül ediyor.

Bizim hademe-i hayrâtın hiç sesi çıkmıyor. Acabâ hâllerinden mi memnûndurlar, yoksa ağız açacak mecâlleri mi yoktur? Yoksa gâyet tevekküllerinden mi kendilerini akıntıya salıvermişler?

Bizde hademe-i hayrât, imâmlar, müezzinler, kayyımlar, cüzhânlar, kürsü şeyhleridir. Ben bunlardan yalnız imâmları alacağım.

Merâk ettim. Birkaç imâmla, birkaç papazla, brikaç hahamla görüştüm.

İmâmlarımız iki kısım: Kasaba imâmları, köy imâmları. Kasabalarda hatiplik ile imâmlık bir şahısta toplanıyor. Bir şahıs hem imâmdır, hem hatip. Bunun vazifeleri Cuma, bayram namazlarını, beş vakit namazı kıldırmak, nikâh kıymak, cenâze techîz, tekfîn ve tedfîn etmek. Maâşları -daha azını söylemeyeceğim- üçyüz (300) ile bin ikiyüz (1200) lev arasında tehâlüf ediyor (değişiyor). Nikâh ve cenâzeden de ne düşerse...

Şu hâlde bu zamanda senede on iki, nihâyet on beş bin lev maaşı, vâridâtı (geliri) olan âile sâhibi bir adam maîşet cihetinden müzâyakada (darlıkta) mıdır, mübâsetada (genişlikte) mıdır? Şüphesiz müzâyakadadır. Öyle ise bizim imâmların niçin sesi çıkmıyor? Niçin bu müzâyakadan kurtulmanın çâresini aramıyorlar? Mütevekkildirler. Öyle mi? Böyle -başka türlü demeyeceğim- uyuşuk tevekkül olmaz. Tevekkül, ba'de't-tevessüldür (vasıtalara sarıldıktan sonra olur). Hayât ve maîşet kânunlarının ahkâmına tebaiyettir (uymaktır). Esbâba (sebeplere) teşebbüstür. "Armut piş, ağzıma düş" kabîlinden olan tevekkül intihârdır. Cinâyettir. Tembelliktir. Ayıptır. Günâhtır.

Ey "ve in teuddû ni'metâllâhi lâ tühsûhâ" (Allah'ın nimetlerini saymaya kalksanız, sayamazsınız!) diyen Allah, bize intibâh (uyanıklık) ver.

** Razgrad'ın Duştubak köyü doğumlu olan hâfız, öğretmen, şair ve yazar İsmail Hakkı Efendi 19. asrın sonunda doğmuş, 1950'de Türkiye'ye göç ettikten kısa bir sonra vefat etmiştir. Bu yazıyı 1930'da yazmıştır.*

VARNA'DA HAYRA ADANMIŞ BİR ESER:
HAYRİYE CAMİSİ

Nüfus açısından Bulgaristan'ın üçüncü sıradaki şehri Varna, Karadeniz'in dalgalarıyla yıkanan hem konumu hem de tarihi itibarıyla önemli bir yerleşim yeridir. Milâdî VIII. asır dolayında Bulgarların idaresine geçen Varna, Bulgar ve Bizans devletleri arasında mücadelelere konu olmaya devam etmiş ve birkaç defa el değiştirir, o yüzden nüfusu artmak yerine azalır. Ancak şehir, Yıldırım Bayezid döneminde Osmanlılarca fethedilerek İslâm toprağı yapılınca ve bilhassa 1444 yılında tarihî Varna Savaşından zaferle çıkan II. Murad devrinden itibaren gelişen bir liman şehri olur. Bununla beraber zaman zaman düşman saldırılarına hedef olmaktan kurtulamaz, XVI. asır sonunda Moldova Prensi, 1828-1829 yılında da Rusya tarafından kısa süreliğine işgal edilerek tarümar edilir. Ancak her tahribattan sonra Türkler, şehri yeniden güzelce imar etmeyi başarırlar.

Nitekim Evliya Çelebi "Seyahatname"nin 5. cildinde anlattığı şehri ziyareti sırasında gördüğü, yaşanan istikrarsız dönemlere rağmen, Yeni Cami, Emir Efendi, Debbâğhâne, Müstecib Efendi ve Şeb Şâh Kadın (başka kaynaklarda Subhşah) adlı büyük camilerden ve ayrıca 36 mihraptan söz eder. Her mihrap ve cami en azından küçük bir mahalle demektir!

1840 yılının yaz aylarında teftiş amacıyla şehre gelen Osmanlı devlet adamı Arif Hikmet isimlerini sayarak 18 camiden bahseder. 1869 yılı Tuna Vilâyeti Sâlnâmesi de bu rakamı destekler ve Varna'da 19 cami, 3 hamam, 11 medrese, 12 mektep ve 11 tekke ile türbenin olduğunu kaydeder. Birazcık abartılı olsa bile büyük ölçüde doğru olan Evliya Çelebi'nin verdiği rakama itibar edecek olursak, 1828 işgalinde Rusların Varna'ya büyük tahribat yaptığı anlaşılıyor. Ancak sulh sağlandıktan kısa bir müddet sonra Osmanlı Devleti şehre yeniden çekidüzen verir.

Fakat 93 Harbi sonrasında Bulgarlar da şehrin camilerine göz diker ve her fırsatta birer birer yıkarak 19 camiden günümüze ancak ikisi ulaşır: Birincisi Aziziye Camisi ki, zaman içerisinde yaşanan yangın ve tamirler sonucu eski hâlinden bir eser kalmamıştır. İkincisi de şimdilerde Tren Garının hemen yakınında bulunan Hayriye Camisidir. Şehirde bir de 2000'li yıllarda yapılan Sessevmez Camisi çalışıyor.

Hayriye Camisi, aslında Ruslar tarafındn tamamen yıkılan Debbâğhâne mahallesindeki Bedreddin Efendi Camisinin yerine dönemin Varna Muhâfızı Mehmed Dilâver Paşa tarafından 1835-1836 yıllarında yeniden yapılan mabettir. Şehri ziyareti esnasında Hayriye Camisinde Cuma namazı kılan Arif Hikmet'in verdiği bu bilgiler,Hayriye Camisinin, Tuncer Baykara'nın bahsettiği ve kaynaklarda Kadı Bedreddin ya da Şeyh Bedreddin Mahmud Efendi Camisi olarak geçen ve Musa Efendi vakfınca giderleri karşılanan caminin yerine yapıldığını gösteriyor. Ayrıca bu, muhtemelen Evliya'nın da bahsettiği Debbâğhâne Camisinin tâ kendisidir. Nitekim E. H. Ayverdi de böyle göstermiş.

Mehmed Dilâver Paşa, Hayriye Çarşısı içinde yaptırdığı Hayriye Camisi, avlusundaki medrese, mektep, çeşme ve namaz vakitlerini belirlemek için kullanılan muvakkithânesiyle bir külliye olarak inşa edilir. Caminin açılışından kısa bir müddet sonra Paşa'nın başka bir yere tayini çıkar, o yüzden 26 Aralık 1836 tarihini taşıyan vakfiyesinde eski Varna Muhâfızı olarak geçer. Bu vakfiyeye göre, Dilâver Paşa Varna'da iken satın aldığı bir Beydavî Tefsiri ile birlikte şehrin farklı yerlerinde yaptırdığı veya satın aldığı 2 ev, 12 dükkân ve 2 depoyu camiye vakfeder. Bunların gelirleriyle imamlık yapan Seyyid Ahmed ve Hâfız Ahmed, müezzinlik yapan Molla Hüseyin, medresede Arapça ve Farsça öğreten, mübarek Receb ve Şaban aylarında Cuma namazından sonra, Ramazan'da ise ikindiden sonra vaizlik ve bir de Nakşibendî usulüyle gece icra edilen hatme ve zikrilerde şeyhlik yapacak olan Seyyid Halil efendilere ücret verilmesini öngörür. Arıyca muvakkit ve suyolcunun giderlerinin karşılanmasını, vakfettiği cami bitişiğindeki evlerde imamların, muvakkithânede ise muvakkitin ikametini şart koşar.

Zaman içerisinde tamire ihtiyaç duyduğu anlaşılan cami, Varna Cemaat-i İslâmiyesi tarafından 1926 yılında tamir edilerek giriş kapısı üzerine üç farklı hatla yazılmış bir kitabe konur. N. Panayotov'a göre bu kitabe metnini dönemin Varna Rüşdiye Müdürü İsmail Halil yazmış, taşa hakkeden ise mezartaşı ustası Rusi Georgiev'tir. 2000'li yıllarda da tamir edilen cami, dikkate değer dış mimarisi ve iç dizayn özellikleri ile günümüze taşınmıştır.

Dikdörtgen planlı, kırma çatılı olan caminin minaresi maalesef yok. Son cemaat mahalli üzerine kubbe yapılmış, giriş kapısı ise sivri kemerlidir. Bu kısımda iki tarafında abdestlik ve imam odası olarak kullanılan bölümler var. Cami bitişiğinde zaman içerisinde misafirhane olarak kullanılan veya görevlilerin ikametine tahsis edilen bir ev yer alır.

Caminin üstte kemerli, altta ise dikdörtgen formlu iki sıra penceresi var. Dairevî mihrabın kavsarası mukarnaslı olup Avrupaî izler taşır. Minberi ahşaptır. Ahşap kürsüsünün üst kısmında sakal-ı şerif saklamak üzere duvara yapılmış mahfaza var. Sütunlar üzerine oturan mahfili de dikkat çekiyor.

İbadete açık olan camide Rusçuk İmam Hatip Lisesi mezunu olup Varna Üniversitesinde öğrenim gören gayretli genç Soner Aziz imamlık yapıyor.

SALİH DELİORMAN, ARAŞTIRMACI

MEVLİTLERİYLE GÖNÜLLERİ FETHEDEN MÜFTÜ:

FAİK HACI MURAD (1934-2020)

Faik Emin Murad, 02. 09. 1934 tarihinde bugünkü Kırcaali ilinin Halaçdere (Brezen) köyünde dindar bir ailede doğmuştur. Babası Emin Efendi kendi çapında hocadır. Evlâtlarına güzel bir terbiye verip helâli haramı bilmeleri için gayret eden babaları oğlu Faik'in eğitimli biri olmasını arzu eder, o yüzden önce köylerinde ilkokulu bitirir. Ardından dinî ilimleri öğrenmesi arzusuyla 1947 yılında Aydos bölgesindeki Kiremitlik (Lülâkovo) köyünde bulunan ve Medrese-i Aliye adını taşıyan ortaokul derecesinde dinî eğitim veren okula gönderilir. Dönemin efendilerinden Kur'ân, fıkıh, biraz Arapça, İslâm tarihi, akaid gibi dersler okuyarak 1950 yılında mezun olan Faik Hoca, rüşdiye derecesindeki medrese diplomasına sahip olur. Bugün açısından az, ama o dönemin şartlarında epey bir değeri olan bu diploma rahatlıkla bir yerde imam veya öğretmenlik imkânı vermektedir. Ancak o eğitim yoluna girmişken din eğitiminin üzerine bir de öğretmenlik tahsili yapar. Böylece 1950 yılında başladığı Kırcaali Türk Pedagoji Mektebinden 1953 yılında ilkokul öğretmeni olarak mezun olur. Bu süre zarfında eğitimini Türk öğretmen okuluna tahsis edilen Kırcaali'deki ihtişamlı medrese binasında gördüğünü de belirtmekte fayda var.

Mezun olur olmaz öğretmenliğe başlayan Faik Murad, Çamdere (Borovitsa) köyündeki merkezî okulun bir yıl kadar müdürlüğünü de yapar. 1957 yılında Hasköy (Haskovo) şehrine öğretmen olarak atanır ve oraya taşınır. Türkçenin yasaklanmasına kadar öğretmenliğini sürdürür. Alanında eğitim verme imkânı bulamadığı 1975-1989 yılları arasında öğretmenlikten kopup şehirdeki "Zvezda" adlı tahıl ürünleri deposunda müdürlük yapar.

Bütün bu süre zarfında zamanın totaliter mengemesinden kurtulmak suretiyle Faik Hacı Murad, ailesinde ve medresede aldığı eğitmden tamamen kopmaz. Fırsat buldukça mevlitlere ve başka dinî etkinliklere katılır. Özellikle mevlit okumasıyla nâm yapan Faik Hoca, o zor zamanlarda insanların dinî duygularını mevlitlerle canlı tutan kişilerden biridir. Hatta anlatılanlara göre, komünsit ateist rejimin dikkatinden kaçmak için mevlitlere giderken ve mevlitler esnasında arabada veya mevlidin okunduğu yerde bir kasa bira bulundurmayı ihmal etmezler. Ola ki, bir ihbar olur da baskına gelirlerse, mevlit için değil de eğlenmek amacıyla bir araya geldiklerini bira kasasıyla maskeleyeceklerdir. Zor zamanlar işte...

10 Kasım 1989 tarihinde Bulgaristan'da esen karayel komünist buzları eritmeye başlar. Bu dönemde birçok insan Anavatana göç eder, bazıları da ne olur ne olmaz diye bir yerlere siner ve havanın aydınlanmasını bekler. Faik Hoca ise 1989 yılında Hasköy Cemaat-i İslâmiyesinin başına geçerek encümen başkanı olur. Aynı zamanda çıkış noktası Türklerin hak ve özgürlüklerini savunmak olan HÖH partisinin çalışmalarına katılır ve bir dönem Hasköy Belediye Meclis üyesi olarak görev yapar.

Hasköy'deki encümen başkanlığını 1996 yılına kadar sürdüren Faik Hoca, bundan sonra Filibe Müftüsünün Hasköy bölgesinden sorumlu vekili olarak çalışmaya başlar. Ta ki 2000 yılında Hasköy Müftülüğü yarım asırlık aradan sonra yeniden açılana kadar böyle devam eder. Hasköy'de bu zaman zarfında camilerin bakımı, Kur'ân kursları düzenleme gibi güzel hizmetleri olur.

Faik Hoca, Millî Müslümanlar Konferansı kararıyla 2000 yılında açılan Hasköy Bölge Müftülüğünün ilk müftüsü olarak seçilir ve bu görevini üç kez daha seçilerek 2011 yılına kadar sürdürür. Bu zor zamanlarda Faik Hoca, babacanlığı, ciddiyetle yürüttüğü hizmetler ve davasına sadakatiyle tanınır. Bilhassa Nedim Gencev ve avanesinin müftülük kurumunu işgal etme çabalarına karşı dik duruşuyla dikkat çeker. Zira bu süreçte Gencev, 1996 yılında oluşturduğu Yüksek Müslüman Din Şurası ile 2000'li yıllarda müftülük sistemini ele geçirmeye çalışsa da Faik Hoca gibi bu şuranın üyesi olan bazı şahsiyetler istifa ederek şuranın yeter sayısını bloke ederler. Hatta Faik Hoca ülkeyi bucak bucak dolaşarak bazı üyeleri de istifaya ve Gencev'e karşı tavır almaya ikna etti. Ayrıca Sofya'da düzenlenen 2009 Millî Müslümanlar Konferansı esnasında bütün ağırlığını koyarak yaptığı açılış konuşmasıyla haklı davanın yanında olduğunu ifade etti. 2011 yılında işler yoluna girmeye başlayınca da görevinden affını isteyerek emaneti gençlere devretti. Ondan sonra doğduğu köyde bir mescit yaparak bir müddet orada karınca kararınca hizmet verdi, Hasköy ve Kırcaali bölgesinde düzenlenen mevlitlerde hoş edasıyla dinleyenleri mest etmeye devam etti.

Hayatını sürdürdüğü Hasköy'de ve bölgesinde itibarlı bir kişiliğe sahip, hoca, muallim ve dava adamı Faik Hacı Murad, 24 Ocak 2020 tarihinde vefat etti. Rahmetli doğduğu köye, baba ocağına defnedildi. Allah mekânını cennet, makâmını âlî eylesin!

VEDAT S. AHMED

BAŞMÜFTÜ RAZGRAD İMAMLARIYLA BULUŞTU

Razgrad Bölge Müftülüğü, 18 Ocak 2020 tarihinde bölgenin genç imamlarıyla toplantı yaptı. Razgrad'da düzenlenen etkinliğe Başmüftü Dr. Mustafa Hacı'nın yanı sıra Şumnu, Silistre ve Eski Cuma müftüleri de katıldı. Ev sahibi Razgrad Bölge Müftüsü Mehmed Alâ, katılımcıları selâmlayarak toplantıyı başlattı, ardından imamlardan Oktay Bilgin üç aylarla ilgili "Bir Ayet - Bir Hadis" başlıklı kısa bir konuşma yaptı. Daha sonra Başmüftü Efendi Müslümanların gelişimi ve güncel sorunlarını ele alan bir konuşma yaptı. Bu hususta imamların öne çıkan rolüne vurgu yaptı. Misafir müftülerin de selâmlama konuşmalarıyla katıldıkları toplantı dua ile son buldu.

NÜVVÂB OKULUNDA EZAN VE HUTBE YARIŞMASI

Ocak ayının son haftasında Şumnu Nüvvâb Okulu öğrencileri arasında ezan ve hutbe yarışması düzenlendi. Tarihî Şerif Halil Paşa Camisinde öğrenciler ve yerli cemaatin izlediği yarışmalarda Nüvvâb'ın gayretli öğrencilerinden bir kısmı güzel ezan okuyarak, bir kısmı da minberden Cuma hutbesi okuyarak aralarında hoş bir müsabaka yaptılar. Türkiyeli misafir Kur'ân hocası Metin Yeşildağ başkanlığındaki jüri tarafından değerlendirilen öğrenciler derslerde öğrendiklerini kendi kabiliyetleri ve yorumlarıyla sundular. Jüri, ezan okuyanların ses, eda, telaffuz ve makamlarını değerlendirirken, hutbe konusunda yarışanların da ezber, diksiyon ve beden dilini kullanmalarını dikkatle izledi. Anlamlı bir müsabaka sonucunda ezan yarışmasında birinciliği Receb Ahmed, hutbe yarışmasında ise Mümin Ahmed kazandı. Bütün dereceye girenlere okul idaresi ve Şumnu Bölge Müftülüğünce hediyeler takdim edildi.

YENİ "İSLÂM DİNİ" DERS KİTAPLARI

Başmüftülüğümüz uzun yıllardan beri okullarda "İslâm Dini" dersinin okutulmasına önem vermektedir. Eğitim Kanununda yapılan değişiklikler gereğince resmî okullarda okutulan "İslâm Dini" ders kitaplarının ilk beş sınıfa mahsus olanları, yeni bir vizyonla ve pedagoji ilkelerine uygun bir biçimde tasarlanarak Müslüman çocukların istifadesine sunmaya ramak kaldı. Bir yılı aşkın bir süre zarfında hazırlanan kitaplar, 30 Ocak 2020 itibarıyla Eğitim ve Bilim Bakanlığının ilgili kuruluna onay için sunuldu. Başmüftü Yardımcısı Ahmed Hasanov başkanlığında yürütülen ders kitabı hazırlama projesi değerli eğitimcilerin katılımıyla gerçekleştirildi.

TÜRK İSİMLERİYLE İLGİLİ PROGRAMA BÜYÜK İLGİ

Hasköy (Haskovo) Bölge Müftülüğü, Türk ve Müslüman isimlerinin iadesinin 30. yıldönümü dolayısıyla düzenlenen programa ev sahipliği yaptı. 150'den fazla kişinin katıldığı program, 27 Ocak 2020 tarihinde Hasköy'de gerçekleştirildi. Anma programının açılış konuşmasını ev sahibi Bölge Müftüsü Basri Eminefendi yaptı. Bölge müftüleri, diplomat ve yerel yöneticilerin resmî misafir olarak katıldığı program, üç konuşmacının sunumlarıyla gerçekleşti. 10'dan fazla kitap kaleme almış olan gazeteci ve yazar Mehmet Türker, Bulgarlaştırma sürecinde ve Belene Kampında başından geçen olayları anlattı. Durakköy (Boyan Botevo)'lu şair Bayram Kuşku, 10 Kasım 1989 tarihinden önce yaşanan olaylara hasrettiği şiirlerini paylaştı. Üçüncü konuşmacı, vaize Gülgün Gaygacova ise Nevrokop (Gotse Delçev) bölgesinde Pomakların zorla Hıristiyanlaştırılması ile ilgili bilimsel bir konuşma yaptı. Programa yıllık Kur'ân Kursu öğrencileri okudukları şiirlerle renk kattılar.

Брой 2 (302)
Февруари 2020
Година XXX

ISSN: 1312-9872

Издател
МЮСЮЛМАНСКО ИЗПОВЕДАНИЕ
Главно мюфтийство

Вид издание
Месечно, периодично

Главен редактор
Ведат С. Ахмед
Редакционна колегия
Джемал Хатип
Д-р Исмаил Джамбазов
Д-р Кадир Мухаммед
Мурад Бошнак
Мухаммед Камбер

Технически редактор
Салих М. ШАБАНОВ

Контакти
София 1000
ул. „Братя Миладинови“ 27
Списание „Мюсюлмани“
Тел.: 02/ 981 60 01

Представителства
Мюсюлмански настоятелства
Районни мюфтийства

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Печат:
Sky Print

Абонаментни цени
Годишен: 24,00 лв.
Шестмесечен: 12,00 лв.

ДА ОТДАДЕМ ЗАСЛУЖЕНОТО НА ИМАМА!

Имамската мисия е едно от основните задължения на Пейгамбера ни Мухаммед (с.а.с.). Той е научил имамлъка от Джебраил (а.с.) около Кябе. След това, водейки по време на намаз своите сахаби, той заедно с тях се явявал пред Всевишния Аллах, тъй като ги водел като имам по време на седжде – позицията, в която човек е най-близо до Аллах. Именно от тогава до днес имамлъкът се приема за една от най-достойните служби.

Нека да се замислим малко... Държавен глава, който е мюсюлманин, посещава джамията и застава зад имама за изпълнение на намаза. Докато имамът не каже „Аллаху екбер“, държавният глава не може да си вдигне главата от седжде. Подчинен му е!

Или пък да вземем друг пример с успешен имам, който освен водене на намазите обучава на Коран... Ние не знаем в бъдеще какво ще стане от това дете, което идва в джамията и чрез имама се запознава с Корана и впоследствие контактува с Аллах. До какви позиции ще достигне то, като порасне, не е толкова важно, колкото това, че този имам ще стане причина за вечното спасение на това детенце... Каква по-голяма награда от тази?

Да се замислим върху нещо друго... Когато се роди наше детенце, не търсим ли имам? Усмихнати от радост, не каним ли имама, казвайки: „Имам ефенди, хайде да прочетете езан и да дадете име на миличкото ни“? Непременно имам ли трябва да свърши тази работа? Не, но се доверяваме на имама!

А при кого отиваме, когато ще имаме бракосъчетание никях? Някой от публиката в присъствието на двама свидетели може да ни сключи брака, но ние вярваме, че това най-добре ще бъде сторено от имама!

А какво да кажем за погребението... Макар че в изконната ислямска традиция изкъпването на покойника не е от задълженията на имама, то по българските ширини силно доминира разбирането, че изкъпването и погребването на покойника е една от най-важните задачи на имама. От една страна, наистина това е една много важна задача, защото изкъпването и погребването на мюсюлманина е фарз-и кифайе, т.е. колективно задължение. Но тъй като в наше време много хора под влиянието на секуларизацията се отдалечават от смъртта, това задължение се изпълнява от имама или по-точно той се приема за достоен да извърши този важен ритуал. И в крайна сметка, когато ще приключим земния си път, имамът ще изпрати тленните ни останки по подобаващ на мюсюлманите начин. С други думи – при раждане биваме посрещнати от имама и в края на филма отново той ни изпраща...

Всичко това идва да рече, че трябва да отдадем заслуженото на имама! Той не заслужава само 20–30 лева годишно като „имам хаккъ“, или накратко „за ходжата“! Да, това трябва да се дава. Имамът също си има семейство и той се храни като нас... Но онова, което имамът заслужава най-много, е да му бъдем джемаат. Пълно негово право е да изпитва безкрайното удоволствие при извисяването ни пред Аллах, когато положим глава на седжде, водени от него.

Сърдечни поздрави за себеотдайните имами и онези, които отдават заслуженото на имама!

Ведат С. Ахмед

СЪДЪРЖАНИЕ

02 Всеки има потенциала да промени цялостно региона, в който живее
05 Златният век на исляма
06 Човек лидер не може да стане, може само да се роди такъв
08 Имамът – минало и настояще
10 Бъдещето на уммета е при учените хора
12 Основи на бракосъчетанието
14 На колело през Гърция
16 Вакъфските имоти в ловешкото село Торос и близките му села
17 Хюсеин Камберов
18 Накратко

За съдържанието на публикациите отговорност носят авторите им, а за обявите и рекламите – рекламодателите. • Уважаеми читатели, поради наличието на цитати от Свещения Коран и хадиси на страниците на списанието Ви молим да не го хвърляте на земята.

ВСЕКИ ИМА ПОТЕНЦИАЛА ДА ПРОМЕНИ ЦЯЛОСТНО РЕГИОНА, В КОЙТО ЖИВЕЕ

Интервю с имама, спортиста и търговеца Метин Моллаали

Метин Моллаали е роден на 26 юни 1988 година в гр. Пловдив. Началното и основното си образование получава в гр. Кричим. Средно образование завършва през 2007 г. в Търговската гимназия в Пловдив, специалност „Бизнес администрация“. Завършва и двугодишно обучение по стопанско управление в Земеделския колеж в Пловдив. От 2007 до 2013 г. работи във финансово дружество за автомобили, успоредно с това е треньор по карате киокушин в гр. Кричим, както и професионална охрана. През 2013 г. се записва във Висшия ислямски институт (ВИИ) в София, където се дипломира през 2017 година. Понастоящем е трети курс в специалност „Арабистика“ в Нов български университет. Имам на село Световрачене, гр. София.

► Ходжам, имате интересна биография – спорт, търговия... Как стана така, че се озовахте във Висшия ислямски институт?

Във Висшия ислямски институт кандидатствах през 2013 година, когато осъзнах, че в Пловдивска област няма религиозни личности, които да поведат нас, младите, и като цяло положението на младите хора, които би трябвало да са запознати с исляма, беше трагично. За нас ислямът беше честване на байрамите и ходене по дженазета, каквото е разбирането и в другите райони. Точно това чувство ме накара да науча религията ни и после да се опитам да бъда в полза на тази общност и особено на младежите. Друга причина, която също ми повлия, е тежката травма през 2010 година, когато счупих дясната си ръка в подготовката си за Балканско състезание по кикбокс, както и пътнотранспортното произшествие със смъртен случай, в което бях обвинен. Тогава разбрах колко нищожни сме хората и че всички страсти са една илюзия. Вече когато бях студент в първи курс във Висшия ислямски институт, ми дойде призовка заради ПТП-то и се наложи да излежа едногодишна ефективна присъда в Пловдивския затвор.

► А как продължихте обучението си във ВИИ?

В Пловдивския затвор бях един месец, след това останалата част от присъдата излежах в Затворническо общежитие – гр. Смолян. Тук е моментът да благодаря на всички братя и сестри, които ми помагаха духовно и материално през моя престой там. Лекциите ми ги изпращаха по куриерски фирми, както и ги носеха, когато идваха на свиждания. Аз се подготвях и през периодите на отпуска, която ми се полагаше, пътувах до София за изпити и след това се връщах отново. Елхамдулиллях за всичко това, което ми беше дадено в живота.

► Как преминаваше времето в затвора? Изпълнявахте ли религиозните си обязаности?

През 2014 г. прекарах месец рамазан в затвора. Тогава с писмо помолих Главно мюфтийство да съдейства за осигуряване на помещение за месджид. Елхамдулиллях, това се случи, всяка седмица кланяхме джума намаз, а през рамазана всяка вечер кланяхме теравих намаз. Заедно с това в затвора оползотворявах времето си с наука и тренировки.

► Как продължи животът Ви след затвора?

Бях освободен предсрочно за добро поведение. Отново се върнах във Висшия ислямски институт. Успешно взех изпитите, които бях пропуснал, и продължих обучението си до завършването си през 2017 година. ВИИ е един много голям старт в живота на всеки мюсюлманин, но знаещ какво цели и имащ идеи и цели за бъдещето на общността ни. Много неща научих там, но за да бъдем още по-полезни на това общество, аз продължавам образованието си и в момента уча арабистика в Нов български университет в София. Също така уча магистратура в Тракийския университет в Едирне със специалност „Религия и философия“, която на този етап замразих поради семейни причини.

► Ходжам, наистина имате интересна биография! Но Вие сте и имам. Как започнахте и какво правите в момента като имам?

По предложение на преподавател от ВИИ, който е споделил, че съм

обгрижвал живота на мюсюлманите в затвора ми предложи да продължа тази дейност на територията на софийския затвор. Разбира се, аз приех това радушно. И от януари 2016 г. започнах официално да посещавам за джума намаз Централния софийски затвор и успоредно с това служех в кв. „Орландовци“.

▶ ***Как протича дейността в кв. „Орландовци“?***

„Орландовци“ е квартал, в който по последни данни живеят около 50 хиляди души, от тях – поне 90 мюсюлмански семейства. Те са от Шуменско, в частност от с. Черноглавци. За да имаме успех в една дейност, е необходимо да се работи поне 3 години. Аз служих в кв. „Орландовци“ около 1.6 години. Основната ми цел беше да сплотя хората, да разберат важността на месджида, който беше там, и успоредно с това да приобщя младите към исляма. Другата ми цел беше организирането на ифтари от самите мюсюлмани от квартала. През 2017 г. всяка вечер в рамазана се сервираше ифтар за 50 души, като вратите на месджида ни бяха отворени до сабах намаз. През рамазана за децата организирахме Коран-курс, имаше различни игри и мероприятия. Дейността ми в кв. „Орландовци“ прекъсна, тъй като се наложи събаряне на месджида.

▶ ***А сега как продължавате?***

В началото на 2018 г. бях преместен в с. Световрачене, което е на 15 км северно от София. По-голяма част от джемаата ми пак е от Шуменско и в частност от с. Габрица. Всеки четвъртък в месджида имаме лекции, през рамазана и тук самият джемаат готви ифтар. Джемаатът активно участва в религиозните дейности. През 2018 г. за първи път успяхме да организираме в месец мухаррем приготвянето на ашуре за около 100 души, а една година по-късно приготвихме ашуре за 500 души – за кв. „Орландовци“ и с. Световрачене. Статистиката показва, че мюсюлманите искат насърчаване и подкрепа в дадена област и идея и нещата се случват. С децата на този квартал всяка събота и неделя се водят целогодишни Коран-курсове от моята съпруга.

▶ ***Знаем, че сте преподавател по „Религия - ислям“ в 162 ОУ „Отец Паисий“ - гр. София. Бихте ли ни разказали повече за тази своя дейност?***

Елиф и Едже от кв. Ботунец редовно посещават часовете по религия-ислям

Основен приоритет на всеки, който е завършил религиозно образование, трябва да бъде преподаването в училищата, защото точно там има голям брой деца, до които няма как да стигнем чрез Коран-курсовете. По този начин ние имаме директен контакт с тях, както и със самата образователна система. Тук е мястото да благодаря на Районно мюфтийство – София, за подкрепата във всеки процес. По закон трябва да имаме 13 заявления, които се подават от родителите на децата. С това те заявяват, че искат децата им да изучават факултативни учебни часове по „Религия – ислям“. Заявленията се подават до директора на училището и се сформира група. В София, както и в по-големите градове, тази дейност трябва да се насърчава както към имамите, така и към родителите на децата, защото това е една възможност, дадена от държавата ни, и ние трябва пълноценно да я използваме.

▶ ***А как вървят Коран-курсовете?***

В София е много трудно да се провеждат летни Коран-курсове, защото много от децата отиват на село през лятото. София остава празна. Отделно придвижването между различните квартали отнема много време и енергия. Но въпреки това с много усилия се правят Коран-курсове. Например през 2017 година, когато месджидът в кв. „Орландовци“ работеше, ние направихме различни занимания след самия Коран-курс. Събираха се 10–15 деца. В месджида имаше занимания по спорт и разходка до Зоологическата градина в София. Ако трябва да бъдем реалисти, много е трудно да задържиш младото поколение в джамията поради простата причина, че ние нямаме алтернативни занимания. Всичко това вече трябва да преминава през призмата на съвременните технологии и методите, които изисква времето, в което живеем. В това още сме слаби и доразвиваме този вид дейности. С група от кв. „Орландовци“ по време на трите свещени месеца направихме програма в софийската „Баня баши джамия“.

В този аспект е много важно това, което целим ние като религиозни личности – дали искаме да развием тази общност в права посока и да се лишим от време и ресурси, или просто се оплакваме от цялата система и начин на управление.

▶ ***Ходжам, знаем, че Главно мюфтийство провежда различни кампании, как участвате в тях?***

Винаги казвам следното пред своите колеги имами: ако ние нямаме социологическо проучване и дадена цел, която да гоним, ние не можем да бъдем мотивирани и няма как да постигнем добри резултати. За мен имамлъкът не е само дейност, но и числа, защото те са показателят за твоя живот и разбирането ти в твоите действия. От 2016 г. до днес в кампаниите за подпомагане на образованието, на сираците и сп. „Мюсюлмани“ сме събрали около 15 000 лева. Това е дадено от хората, които

повярваха в нашата система и начин на работа. За ифтарите – по същия начин: кв. „Орландовци" осигури за тях през 2017 г. 9000 лева, а с. Световрачене през 2018 и 2019 г. осигури за ифтарите около 12 000 лв. Всичко това е показател, че нашите мюсюлмани са готови да застанат зад една кауза, но важни са методите и използваните механизми от имама – дали иска със сърце да работи за Мюсюлманско изповедание и да развива тези дейности, или просто да стои като чиновник и да чака своята заплата от 1-во до 10-о число на месеца.

▶ ***Като човек, който Ви познава, знам, че освен всичко споменато дотук Вие сте и треньор по бойни изкуства. Можете ли да ни разкажете малко и за тази страна от живота си?***

Занимавах се със спорт, както споменах, активно от 2002 година като бях в националния отбор за младежи на България през 2007-2009 г. Едно от нещата, които ме мотивира, е желанието ми да предам опита си на други млади хора, които да имат цели и да се борят за благото на цялото общество. За първи път, когато дойдох в София, тренировките ги водих в двора на ВИИ, после продължиха в кв. „Ботунец", а от 2 години сме на стадион Виваков Арена - Георги Аспарухов. В групата ни има около 12 трениращи младежи от цяла София.

▶ ***Но и с това не се изчерпва Вашата дейност. Развивате и търговска дейност. Доколкото разбрах, в момента подготвяте нов проект, свързан с хелял храните. Разкажете ни, моля Ви, повече за него.***

Животът в София е доста скъп, който не е живял тук, няма как да разбере за какво говорим. Но аз съм от хората, които винаги търсят начин за решение на даден казус, а не съм от тези, които се оплакват. Започнах търговия и работим онлайн с платформата на www.emag.bg, където предлагаме различни продукти. Успяхме, с подкрепата на отдел „Издателство" на Главно мюфтийство, да продаваме и религиозни книги. Да бъдеш справедлив търговец в тези времена, е голяма мотивация, защото Пейгамбера (с.а.с.) е казал, че справедливите търговци са заедно с пейгамберите, шехидите и праведните.

До средата на месец февруари 2020 г. отваряме първата хелял платформа на България – **www.helal.bg**. Тя ще обслужва живота на всички мюсюлмани. За мен винаги е водещо следното: няма как да има вакуум и празнина в много сектори, които ни касаят като мюсюлмани, и цялата ни общност, интелектуалци и бизнесмени да не търсят решение. Целта на тази платформа е да насърчи различните групи – бизнесмени и предприемачи, както и млади мюсюлмани да бъдат активни в различните сектори на социалния ни живот.

▶ ***А как стигнахте до тази идея?***

Идеята се роди преди 3 години, тъй като аз често посещавам Република Турция и виждам нивото на развитие на процесите там. Когато се върна в България, се натъжавам, защото тук няма никъде обособен магазин или търговски център, от който може да си вземеш неща, които са свързани с твоя ибадет към Аллах, от потребностите от хелял храни до нашата религиозна литература и облекло.

Платформата ни е направена чрез друга голяма платформа, свързана с Гугъл. Идеята на сайта бе следната: във всяка една точка на България мюсюлманинът да си получи с куриерска услуга хелял продукта, който иска. Относно храната знаем, че към Главно мюфтийство има Комисия по хелял. Там имат сертифицирани фирми и ние се опитахме да ги направим част от този сайт, както и всички био сертифицирани фирми на територията на България, чиито продукти ние също можем да консумираме, както и на хелял фирмите от територията на Турция. В момента търсим начини как и други хелял фирми от Турция да дойдат и да могат да продават продуктите си чрез нашата платформа.

▶ ***Какви продукти предлагате?***

Направихме категории: храна, козметика, дрехи, книги. Не всички категории ще бъдат отворени още със старта на сайта, защото това изисква време, но ние сме стартирали. Същевременно отправяме апел към всички търговци в България, които искат да работят с тази платформа и да изкараме на показ стоките, подходящи за мюсюлманите, да се обърнат към нас и заедно да направим нещо, което да бъде много силно и от полза за всички. В платформата ще има и локатор, който ще показва къде в градовете има хелял ресторанти и магазини.

▶ ***Ходжам, много Ви благодаря за споделените актуални и интересни неща. Има ли нещо, което искате да кажете на нашите читатели и особено на имамите?***

Бих желал да кажа на всички служители на Мюсюлманско изповедание, че най-лошото падение на човека е, когато той е безцелен и когато е превзет от чувството за неспособност. Ние сме хората, които водят цялата общност. Точно поради това ние винаги трябва да търсим това вдъхновение да правим неща, които са нужни за религиозния живот на мюсюлманина. Аз вярвам в доброто, което може да направим всички заедно, защото всеки има потенциала да промени цялостно региона, в който живее.

ИНТЕРВЮТО ВЗЕ: МУХАММЕД ХАСАНОВ

ЗЛАТНИЯТ ВЕК НА ИСЛЯМА

ИСМИЕ ИСМАИЛОВА СТУДЕНТКА ВЪВ ВИСШИЯ ИСЛЯМСКИ ИНСТИТУТ

Златният век на исляма е започнал от силната вяра и категоричното убеждение на мюсюлманите в първата повеля: „Икра! – Чети!“ от сура Аляк. Затова искам да наблегна на развитието на мюсюлманите през изминалите векове и разпадането и изчезването на науката, за което Пратеника (с.а.с.) ни е предвестил.

Още в първите дни на призива на Мухаммед (с.а.с.) домът на неговия сахаби Еркам бил превърнат в училище. Образователен център, в който учител бил Пратеника (с.а.с.), а ученици – сахабиите. Последователите му, които записвали и предавали всяка негова дума, използвайки тръстиката за писане, положили основата за развитието на едно общество, а именно писменото съхраняване на откровението – вахий, и предаването му от поколение на поколение. Чрез това предаване на знания ислямът стигнал до Европа и Балканите. На пръв поглед това е един малък труд, довел до толкова голям резултат. Но какво всъщност се крие зад него? Това са прекарани безсънни нощи и дни, в които се усвоява наука, която се разпространява.

Разликата между учените днес и преди е в това, че науката на предишните учени е била онова, което те живеят, прилагат. Наставленията им към джемаата били част от практическия им живот, докато сега се случва обратното – на теория всички сме учени, но на практика?...

Първите месджиди, които били източник на религия и наука, построени в Куба и Медина от Пратеника (с.а.с.), са доказателство за това колко важна е образователната институция, която върви рамо до рамо с религията. Всъщност учените хора на мюсюлмански и

светски ли трябва да се делят? Според мен не, защото всеки дял от всяка наука ни напомня и ни свързва със съществуването на Превеликия Аллах.

Хората, отдали се на наука в Мединската джамия, наречени асхаб-ус-суффе, били денонощно в отворения център за знания, в който прииждали хора, жадни за наука. Впоследствие изградените медресета, които представлявали научни кръгове, са доказателство за непрестанното развитие на мюсюлманите в миналото. Техните успешни резултати били подкрепени от Аллах, затова техните имена се споменават и днес, векове след тяхната смърт. Жалкото е, че тяхното наследство не е било унаследено от нас – техните потомци. Наследството – науката, която са оставили, не среброто или динарите.

Още повече ислямът не иска да ни ограничи само с ислямските дисциплини, напротив, един добър имам, водач и ислямски учен трябва да може да извежда изводи от всичко, което го заобикаля. Всяко наше развитие и откритие всъщност е доближаване до Създателя. Например да вземем астрономията... Нима има по-голямо видимо доказателство за могъществото на Аллах? Медицината, алгебрата, философията, психологията, химията, физиката – всичко това са науки, които били изучавани сериозно от мюсюлманите. Къде сме днес? Оставили сме тези неща на Запада, хората отиват на екскурзия до Космоса, а ние къде сме?

Мюсюлманинът трябва да търси и вижда проявлението на Аллах навсякъде. Примери за това са забравените ислямски учени, с които малко от нас са запознати: като аритметика ел-Хорезми, мъдрия лекар Ибн Сина (Авицена), химика Джабир ибн Хаян, изобретателя на летателен апарат Ибн Фирнас, тримата братя, известни като Бену Муса, които са основоположници на автомати, които раздават напитки, часовници и др., лекаря Али ибн Аббас... Това е една малка част от видните представители на мюсюлманските учени.

В миналото масово мюсюлманите откликвали на призива на Мухаммед (с.а.с.) за нови постижения в науката, като впоследствие това дало тласък в развитието на научната мисъл на страните от Запада. Днес се нуждаем от наставленията на Пратеника (с.а.с.), за да се развием и извървим пътя на тези учени, допринесли за това ислямът да бъде разпространен по целия свят, и оставили най-ценното, което можем да оставим след нашата смърт – полезната наука.

Придобиването на полезна наука е ибадет. Тези, които вървят по пътя на Аллах, за да придобият знание, ще им бъде улеснен пътят към дженнета – има ли по-голяма мотивация от това?

Да завършим с думите на Пратеника (с.а.с.), който е казал: „Бъди учител, ако не можеш да бъдеш учител, бъди учащ или слушател, или бъди от тези, които обичат науката. Но не бъди от петата група“.

ЧОВЕК ЛИДЕР НЕ МОЖЕ ДА СТАНЕ, МОЖЕ САМО ДА СЕ РОДИ ТАКЪВ

Д-Р АХМЕД ЛЮТОВ,
ДОКТОР ПО СОЦИОЛОГИЯ НА РЕЛИГИЯТА

В айетите на Коран-и Керим с понятието „имам“ се има предвид лидер, водач, пример за хората. Всеки имам трябва да бъде лидер и водител в обществото, което трябва да го следва. Затова имамът винаги трябва да бъде искрен в своите дела заради Аллах и гъвкав в отношенията си с хората. Той трябва да ги напътства според религиозните догми и норми. Думите и делата му никога не бива да се разминават. Не трябва да се възгордява с това лидерство, отредено му от Аллах, който в Корана повелява: ***„И не върви по земята с надменност! Ти нито ще пробиеш земята, нито ще се вздигнеш колко планините“*** (ел-Исра, 17: 37).

По времето на нашия Пратеник Мухаммед Мустафа (с.а.с.) имамската длъжност в тесния смисъл на думата, т.е. ръководене на намаза, е изпълнявана лично от него. След това четиримата халифи също били имами и водели намазите на мюсюлманите. А там в местата, които се намирали на по-далечно разстояние, имам ставал човек, който бил избран от джемаата. При избора се съблюдавали знанията и уменията и най-достойният водел хората по време на намаз.

По времето на Хазрети Омер (р.а.) започнало назначаване на имами в джамиите и им се определяла заплата, с която да посрещат нуждите си. С времето започнали да им се вменяват и други задължения, като например вааз (наставление) с цел повишаване на религиозните чувства.

В по-късен етап на имамите била вменена отговорността да следят за сигурността на мястото, в което са имами, да водят регистри на починалите, да регламентират женитбите и създаването на нови семейства, да регистрират новородените и др. Освен това имамите давали фетви, затова трябвало да бъдат сигурни в знанията си и да отсъждат правилно, защото отсъждат в името на Аллах и исляма, за което Аллах Теаля казва: ***„И когато Аллах, и Неговият Пратеник, отсъди някакво дело, нито вярващ, нито вярваща имат право на избор в това дело. А който се противи на Аллах и на Неговия Пратеник, той вече е в явна заблуда“*** (ел-Ахзаб, 33: 36). Най-важната черта на имама винаги е било да бъде много знаещ, да може да отговаря на всички въпроси на хората, които води. Интересен е фактът, че по време на османския период имамите са били задължавани дори да умеят да използват музикален инструмент.

В нашето съвремие имам се нарича човекът, който е задължен да води мюсюлманите в джамиите при изпълнението на намаз, но заедно с това да води всички религиозни мероприятия като дженазе, никях, даване на име на новородено, мевлиди и др.

Според ислямската религия имамът не е посредник между човек и Аллах. Имамът не може да опрощава грехове. Защото според исляма всеки човек директно може да се моли на Аллах, да му прави ибадет и директно от Него да поиска опрощение. Защото самият той знае най-добре какво и как да поиска от Всевишния Аллах. В религията имамът няма предимство пред другите мюсюлмани, тъй като Аллах казва: ***„О, хора, Ние ви*** *сътворихме от*

един мъж и една жена, и ви сторихме народи и племена, за да се опознавате. Най-достоен измежду вас при Аллах е най-богобоязливият. Аллах е всезнаещ, сведущ“ (ел-Худжурат, 49: 13). Имамът само помага на мюсюлманите, като им предава религиозни знания и ги обучава да четат Коран-и Керим, за което заслужава уважение и респект.

При разглеждането на въпроса за имама не трябва да се забравя нравствеността и важността ѝ в религията, защото в достоверен хадис нашият Пратеник (с.а.с.) казва: „Един мюсюлманин поради добрата си нравственост може да достигне степента на онзи, който денем държи оруч, а нощем кланя намаз“. Един имам, ако не е благонравен, той не заслужава да бъде такъв. В нашето съвремие е разпространено едно разбиране за имама, което гласи: „Ако по имама има мръсотия, той има и сабун да се почисти“. Това разбиране в известна степен противоречи на ислямските норми и не оправдава постъпките на религиозните лидери. Думите и делата не бива да се разминават и трябва да са в съответствие с религиозните принципи. Също така не бива да забравяме и универсалните човешки качества, които трябва да се налагат в обществото и да се спазват от всеки човек, независимо от неговото социално положение.

В своята дейност и поведение имамите трябва да са много внимателни в отношенията си с хората и да проявяват огромно търпение, като не повишават тон и не упрекват хората, за да станат истински водачи на народа си и да заслужат имамското си място на лидери, за които говори Коранът: ***„И когато бяха търпеливи, и в Нашите знамения се бяха убедили, сторихме от тях водители, напътващи според Нашата повеля“*** (ес-Сеждже, 32: 24).

КАКВО СЕ СЛУЧВА?

...С ХЕЛЯЛ СЕРТИФИЦИРАНЕТО?

Отговаря председателят на Комисията по издаване на сертификат „Хелял“ към Висшия мюсюлмански съвет
г-н Бейхан Мехмед

▶ *Уважаеми г-н Мехмед, продуктите, сертифицирани по стандарта „Хелял“, започнаха по-често да се виждат на българския пазар. Какво се случва с оглавяваната от Вас Комисия по издаване на сертификат „Хелял“ и развитието на нейната дейност?*

В Свещения Коран Аллах повелява: „И яжте от онова, което Аллах ви е дал за препитание – разрешено, приятно! И бойте се от Аллах, в Когото вярвате!“ (ел-Маиде, 5: 88). Това насочва вниманието ни към определените условия, с които мюсюлманите трябва да се съобразяват при консумирането на храна, напитки, както и други услуги, свързани с ежедневието и бита на мюсюлманина. В тази насока с решение на Висшия мюсюлмански съвет от години в Главно мюфтийство работи специална комисия.

Седемчленната комисия контактува с фирмите производители в страната ни. След като набере нужната информация, насрочва дата за проверка на съответната фирма. Инспектира се от членовете на комисията – първоначално по документи, а след това и на място – производственият процес, като се следи много внимателно дали се използват суровините, които са заявени предварително, посещават се складовете, в които се съхранява готовата продукция. Условията за съхранение също се проверяват.

▶ *На кого и как издавате сертификати?*

Сертификат се издава за производствена партида или за период от време според желанието на фирмата и становището на комисията. С всеки издаден сертификат сключваме споразумение с фирмата за спазване на хелял стандартите, които следим с внезапни проверки. Също така има кланици, където се извършва клане на животни в съответствие с религиозните принципи, след което издаваме съпътстващ партиден сертификат за месни продукти, които са предназначени за мюсюлманските страни. Във всяка кланица процесът се следи на място от член на комисията или упълномощено лице.

В днешната хранителна индустрия вече виждаме добре опаковани, евтини и дълготрайни храни. При производството на тези храни често се използват вредни или дори канцерогенни подсладители, консерванти и оцветители, за това ние се възползваме от опита и мнението на двама специалисти от хранителната индустрия. При нужда изискваме преди решението и анализ на суровината от външна и независима лаборатория.

За по-специфични и сложни религиозни въпроси, които изискват специална обосновка, се обръщаме и към Комисията по фетва към Висшия мюсюлмански съвет.

▶ *Колко са хелял сертифицираните производители в България?*

Всяка година търсенето и предлагането на хелял храни се увеличава както на световно равнище, така и в страната ни. В сравнение с календарната 2018 г., когато фирмите с временен сертификат бяха 51, през изминалата 2019 г. те вече са 63.

ИМАМЪТ – МИНАЛО И НАСТОЯЩЕ

РЕЙХАН КАРААЛИЕВ ИМАМ-ВАИЗ

Ако се върнем назад в далечното и близко минало и проверим критериите за носене на титлата имам, проучим какви са били тогавашните имами, какъв е бил техният характер и погледнем днешния облик, за жалост, ще се сблъскаме с една голяма разлика и разминаване между тогавашния и сегашния имам. Знаем, че „имам“ значи „водач, лидер“. Но ако погледнем имамлъка в България в днешно време, у определена част нас ще възникнат въпроси като: „Щом имам е водач, тези имами накъде ни водят – в дженнета или джехеннема?“.

Неоспорим е фактът, че във всяко време е имало и добри, и лоши имами. Но в днешно време се вижда нещо много плашещо за нас, мюсюлманите. Като се върнем немного назад, а само във времето на комунизма, виждаме как нашите братя, които са били религиозни водачи на нашата общност, са дали всичко, което са притежавали, за благото на уммета и най-вече заради Аллах. Направили са най-добрата търговия, като са изтъргували младините, времето, здравето и дори живота си за запазването на исляма, имената и нашата идентичност като мюсюлмани. За такива хора Аллах казва в Корана: „Аллах изкупи от вярващите душите и имотите им. Сражават се по пътя на Аллах, убиват и биват убивани, за да е техен дженнетът – Негово истинно обещание, дадено в Теврата, Инджила и Корана. А кой е по-верен в своето обещание от Аллах? Радвайте се на размяната, която направихте с Него! Това е великото спасение“.

Те взимаха под внимание дори и най-малката подробност и защитаваха всяко едно нещо, което символизира по един или друг начин исляма, например носенето на такке и др. И се противопоставяха на всяко нещо, което е в разрез с нашата прекрасна религия. Моля Аллах да ги възрадва с най-високите степени на дженнета.

Връщайки се в наши дни, виждаме, че в една голяма част от имамите, и не само в тях, няма и частица от това, което е имало у предишните имами. Както казах вече, става въпрос не за всички имами или други религиозни водачи, а за една немалка част от

тях. Виждаме как една част от тази група са се превърнали в пионки на политическите среди, други – чрез мевлиди и дженазета са превърнали религията на Аллах в собствено търговско дружество, трети се правят на фейсбук-улеми, а в реалния живот делата им противоречат на написаното в така популярните интернет среди.

Едно време имамът е бил главно действащо лице в живота на мюсюлманите. Неслучайно старите хора често се обръщат към мен с думите: „Ходжа, да знаеш, че в едно населено място най-важни и на уважение са ходжата, кметът и даскалът“. Това е нещо, което са го изживели и не са празни приказки, но реалността в днешно време е съвсем друга и плашеща.

Днес голяма част от имамите не знаят каква е отговорността от това да си имам, не знаят задълженията си като имами и с лекота злоупотребяват с това. Имамът беше най-ученият в населеното си място – не само в ислямските, но и в светските науки. В днешно време често виждаме как голяма част от джемаата знае за исляма повече от имама. Лошото е, че той не се трогва от това и не иска да се развива, да чете, да ходи на семинари или на друг вид обучение. Когато стане въпрос за това, често срещаме думи като: „Аз съм ходжа от 10 години тука и нямам нужда от обучение“, като се усеща и чувство на обида.

Тук ще отбележа един важен и актуален проблем. Недопустимо е в интернет пространството религиозните водачи да публикуват неща, които са в разрез с ислямските норми, като например клипове с ориенталска музика, кючеци и други подобни, поощряването на такива изпълнители, честитене на имени дни на друговерците, честитене на нова година и т.н. Аллах да ни дава напътствие!

Също така виждаме и такива ситуации в живота, като например имам да не се съобразява с това дали дадена храна или питие е харам, или хелял! Често се усеща и вижда при тази група „религиозни водачи“ поведение, изразяващо високомерие, незаменимост, липса на себераздаване за уммета, а само за лични облаги!

Това може би до някаква степен се дължи и на мюсюлманите в определеното населено място, за да се стигне до такова положение. Затова се обръщам към мюсюлманите в България с апел да се развиват религиозно и да изискват от своите имами да се саморазвиват. За тези, които се мислят за незаменими и казват, че ако не са те, ислямът в даденото населено място едва ли не ще изчезне, ще цитирам следния айет: „О, вярващи, който от вас се отрече от своята религия, знайте, че Аллах ще доведе хора, които обича, и те ще Го обичат смирени пред вярващите, могъщи пред неверниците, и които се борят по пътя на Аллах, и не се страхуват от хула на хулител. Това е благодатта на Аллах. Той я дарява комуто пожелае. Аллах е всеобхватен, всезнаещ“.

Моля Аллах (с.т.) да ни стори от Неговите праведни раби, да затвърди сърцата ни в Неговата религия и да ни дари с праведни религиозни водачи!

РАЗБИРАНЕ НА КОРАНА

ДАУД МАДЖИР ИМАМ

Коран-и Керим не е книга, която мюсюлманинът само трябва да чете, а също така и да разбира. И още повече има нужда от това, когато става въпрос за нещата, свързани със законите, съществуващи в Корана. Тъй като в Корана не всички айети, които четем като тилявет, са действащи закони. Сред тях има такива, които са отменени (менсух), и ние, мюсюлманите, сме длъжни да спазваме само тези, които са актуални, иначе изменяме религията. Поради тази причина е необходимо да познаваме поне малко причините и времето на низпославане на Корана.

В тази връзка искам да дам пример с айетите от Корана, които четем по отношение на алкохола. Те са четири и ако не знаем тяхната последователност, ще сгрешим в становището, което трябва да дадем. Ето как са подредени те:

Първият от тях гласи: „И взимате от плодовете... добро препитание и опиващо средство...“ (ен-Нахл, 16: 67). Вторият айет е следният: ***„И те питат за алкохола и комара... Кажи им: „В тях има голяма вреда и полза за хората и вредата е по-голяма от ползата“*** (ел-Бакара, 2: 219). ***Третият поред айет повелява: „Ей, вие, вярващи, не приближавайте молитвата намаз, когато сте пияни...“*** (ен-Ниса, 4: 43).

Тези айети не ги ползваме като правила, а само ги четем. Докато валидното за нас постановление се намира в два айета на сура ел-Маиде: ***„Знайте, че алкохолът, хазартът, игрите на стрели и идолите са мръсотия...“*** (5: 90–91).

БЪДЕЩЕТО НА УММЕТА Е ПРИ УЧЕНИТЕ ХОРА

МУРАД БОШНАК РАЙОНЕН МЮФТИЯ НА ПЛЕВЕН

Да се осъзнае смисълът от съществуването на този свят, мъдростта в създаването, задачите и отговорностите, които трябва да се спазват – това е мисията на човека и най-вече на мюсюлманина. Всевишния Аллах е отредил религията ни да бъде низпослана посредством най-достойното меляике на най-достойния пейгамбер, който да я разясни на всички хора, и приелите я да са най-достойните сред хората, т.е. умметът на Мухаммед (с.а.с.). Умметът също си има своите първенци, това са приелите и спазили първата заповед, наследявайки я, съхранявайки и предавайки я на идните поколения. Заслугата ние днес да сме част от този уммет е именно на тези хора, защото ние нямахме щастието да бъдем сред онези, които живяха с Пратеника (с.а.с.), нито пък с неговите достойни сахабии и табиун (р.а.). Ние живеем във време, в което приемаме и учим нашата религия благодарение именно на тях – имами, ваизи, улеми, Аллах (дж.ш.) да е доволен от всички тях.

Много са саможертвите на знаещите хора. Безсънни нощи, финансови проблеми, далеч от семейства, главоболия и труд. Това са само част от тези саможертви, които те правят, но когато бъдат в името на Всевишния, то тогава те са най-прекрасната саможертва. Те са издигнати от Аллах Теаля и посочени като превъзхождащи незнаещите. Предава се, че Ибн Месуд (р.а.) е казал: „Два вида загрижени хора никога няма да се заситят: ученик, който е жаден за знание, *и човек, който копнее за този свят. Те не са еднакви – ученикът постоянно увеличава задоволството на Всемилостивия, а другият постоянно увеличава своето нещастие*“. След това прочел следните айети: ***„Боят се от Аллах само знаещите сред Неговите раби“*** (Фатир, 35: 28) и ***„Ала не! Човек престъпва, защото се е видял богат“*** (ел-Аляк, 96: 6–7).

Едните се стремят към познанието на Аллах Теаля и ученето от люлката до гроба, придобивайки по този начин и за двата свята, докато другите са от загубилите.

Днес пазителите на религията и нейните разпространители са учените хора. Тяхна е отговорността да я учат и разпространяват. Те ще бъдат възнаградени за това достойно дело, а задължението науммета е да ги следва и подкрепя. Времената са трудни, изучаването и разпространението на религията на Аллах Теаля е мисия и призвание на учените хора, именно заради това те трябва да бъдат издигнати на пиедестал, изграден от почит и уважение. В техните сърца, умове и дела е настоящето и бъдещето на уммета. Не бива умметът да пренебрегва и подценява своето бъдеще. Нека всички като последователи се замислим върху хадиса, в който Пратеника (с.а.с.) е казал: *„Ще настъпи време,* когато ученият човек няма да се следва*;* когато хората няма да изпитват срам от добрия

човек; когато няма да се уважава възрастният; когато към младия няма да се изпитва милост; когато хората ще се убиват заради този свят, сърцата ще им бъдат... Няма да знаят за доброто, няма да се борят против злото, а доброто ще се крие между тях. Това са най-лошите създания, по които на съдния ден Аллах няма да погледне“.

Друг важен момент, върху който умметът трябва да обърне сериозно внимание, са самозваните учени. Понякога хората, водени от собственото си разбиране за исляма, не искайки да се съобразяват с принципите на религията, изоставят следването на истинските учени и започват да следват удобните за тяхното мнение хора. Нека се внимава, за подобни случаи Ибн Теймийе (рах.ал.) е казал: „Най-*опасните неща за този свят са псевдохатибът*, псевдоуправник*ът*, псевдолекар*ят*, псевдолингвист*ът*! Единият унищожава вярата, *другият – здравето, а третият – езика.*“

А Ибн Асакир е казал: „... правото на Аллах е да разкрие онези, които подценяват учените хора, а онзи, който насочи своя език против учените, да ги обижда и клевети, такъв Аллах го изпитва с мъртво сърце, още преди да си замине от този свят“.

Ислямът е религия на знанието, науката и просперитета. Ислямските учени винаги са били и ще продължават да бъдат носители и разпространители на религията ни. Те допринасят за укрепването и съхраняването ѝ, нека им се отдаде заслуженото, за да не бъдем свидетели на онова, което е описал Ибн Месуд (р.а.), който попитал: „Знаете ли как отслабва ислямът?“. Присъстващите отвърнали: „Как?“. При което отговорил: „Също както отслабва животното, както дрехата се изхабява, както дирхемът, чиято стойност се обезценява, така и когато в една общност има двама учени и при смъртта на единия си отива половината знание, а при смъртта на другия – си отива цялото знание“.

Не бива да допускаме да загубим носителите на знание и да останем без такива.

Мухаммед (с.а.с.) е казал: *„Наистина Аллах не* вдига знанието от сърцата на учените, а го вдига чрез смъртта на учените, когато не остане нито един учен, хората ще вземат за свои водачи незнаещите, които ще бъдат питани и ще отговарят без знание, ще бъдат в заблуда и ще водят и другите в заблуда“ (Муттефекун алейх).

Нека всички се обърнат към извора на религията и се възползват от него чрез науката. Тя прави хората различни, тя ги превръща в светило и напътствие в дните на незнание и тъмнина. Примерът с учените хора е като звезда: когато тя се появи на небето – става ориентир, а когато я няма – тогава хората са притеснени, уплашени и нерешителни накъде да поемат. Смъртта на учения е загуба за исляма, която не може да се компенсира по никакъв начин. Учените винаги са били като едно плодородно дърво, от което желаещите знание трупат в очакване да се възползват от неговия плод.

Нека като уммет носим гордо призива „ИКРА!“ и следваме неговите носители. В противен случай ще се превърнем в последователи на Ебу Джехил. Аллах да пази!

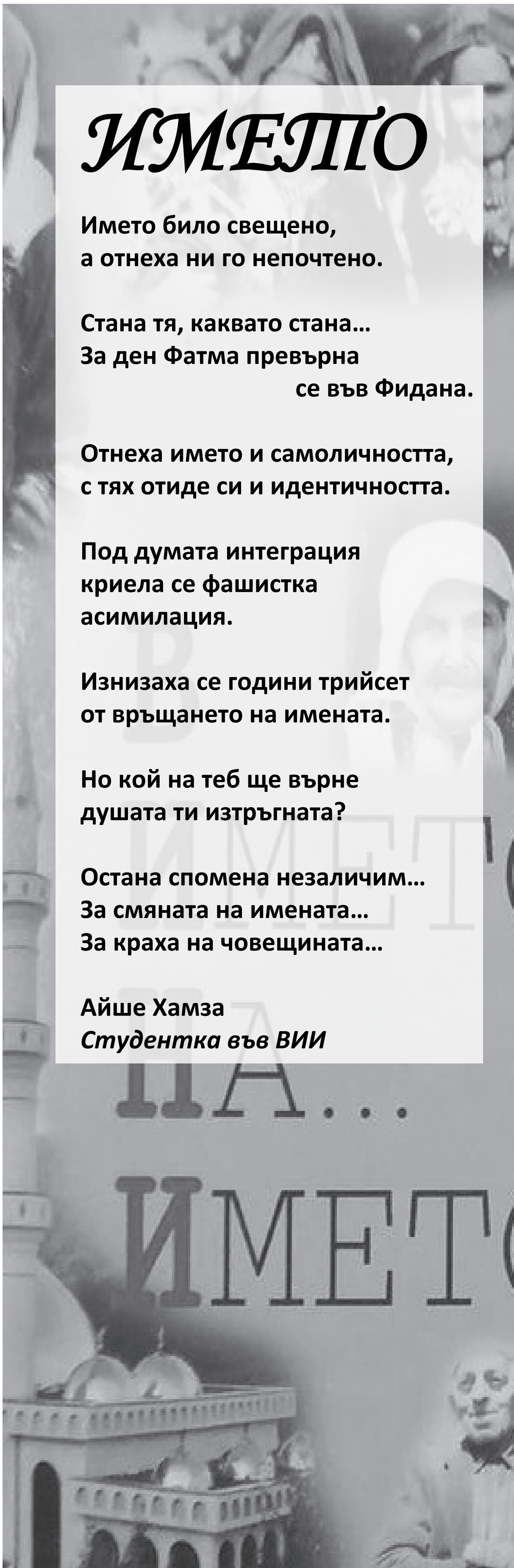

ИМЕТО

Името било свещено,
а отнеха ни го непочтено.

Стана тя, каквато стана...
За ден Фатма превърна
се във Фидана.

Отнеха името и самоличността,
с тях отиде си и идентичността.

Под думата интеграция
криела се фашистка
асимилация.

Изнизаха се години трийсет
от връщането на имената.

Но кой на теб ще върне
душата ти изтръгната?

Остана спомена незаличим...
За смяната на имената...
За краха на човещината...

Айше Хамза
Студентка във ВИИ

ОСНОВИ НА БРАКОСЪЧЕТАНИЕТО

Д-Р МУСТАФА ХАДЖИ ГЛАВЕН МЮФТИЯ

Подготовката за встъпване в брак започва с избор на съпруг или съпруга, запознаване и годеж, но всичко това не е женитба. Женитбата е „договор между мъж и жена, според който мъжът става хелял на жената от сексуална гледна точка, а мъжът притежава правото да се възползва по сексуален път от жената, по позволен от шериата начин“ (Низамул-усра фи-л-ислям, 1/96). Подобен акт поражда последствия, които определят и начина на живот на всеки един от съпрузите. И след като говорим за договор, той трябва да се разглежда през призмата на правото, което ще рече, че трябва да се проследят всички основи (еркян), условия (шурут) и произтичащите от тях последствия.

Според методологията на ислямското право понятието „рукн“ (множествено число „еркян“) означава „елемент, който е основен компонент на даден казус и без който този казус не може да съществува“.

Принципно това е един от въпросите, по който учените имат разногласие. При почти всички договори ханефиите приемат за рукн само изказа/изявлението за сключване на договора, докато мнозинството (джумхур) приемат и други компоненти.

Същото е и при бракосъчетанието, тъй като според ханефиите рукн на женитбата са „иджаб“ и „кабул“ (предложение и приемане на предложението за женитба), докато според джумхур освен това еркян на женитбата са: сключващите договора (в случая мъжът и жената), а според някои – и свидетелите, както и настойникът на жената.

Както се вижда, има един рукн, който се приема от всички като такъв, което означава, че това трябва да се разясни по-подробно, имайки предвид важността на женитбата. Въпреки това, обективно погледнато, разликата във вижданията между ханефиите и останалите е по-скоро фиктивна, отколкото реална. Тоест според ханефиите свидетелите не са рукн, но те не позволяват да се осъществи женитба, без да съществуват страните по нея, защото такова нещо е немислимо. И след като виждаме, че дори съществуващото словесно разногласие на практика не съществува реално, ще разгледаме и останалите компоненти на женитбата.

Както вече казахме, с понятието „сига“ се обозначават изказът/изявлението на една от страните в договора (в случая женитбата) и приемането на предложението от ответната страна. Това означава изразяване на желанието на всяка една от страните. Според ханефиите за иджаб се приема изказът на онзи, който го е изразил първи, а за кабул се приема изказът на този, който го е изразил втори.

Имайки предвид, че в арабския език глаголът в сегашно време може да се разбира и като бъдеще, някои учени позволяват използването на глагол в сегашно време, ако се разбира, че бракосъчетанието се извършва в момента, а не в бъдеще. В българския език глаголът в сегашно време не се използва за бъдеще, поради което няма да се спираме подробно на този въпрос.

Що се отнася до изразяване на предложението или приемането на изказа за женитба с изрази като „женя се за теб“ или „приемам те за съпруг“, учените също

имат разногласия.

Според ханефиите чрез думи като „женитба" и „никях" се осъществява бракосъчетание, като към тях спадат и думи като „притежание", „садака" и пр.

Според шафиите и ханбелиите женитбата се осъществява само с изричане на думите „женитба" и „никях", докато според маликиите може да се сключи брак и с изричане на други думи като „садака", „притежание" и пр., ако се спомене мехр, който да потвърждава, че целта от подобна сделка е женитба.

Според принципите на ислямското право има договори, които се извършват без думи и без да бъдат записвани, което се нарича „бей би-т-теати". Този начин за сключване договор е позволен при някои случаи, които се отнасят до имуществени сделки, но той не може да се прилага при женитбата.

Може да се сключи брак чрез писмо, ако писмото се изпрати на точния адрес, и получателят, след като го прочете и го разбере, каже пред свидетели, че е съгласен с направеното предложение за женитба. Този метод се прилага при невъзможност на една от страните да присъства на мястото за извършване на бракосъчетанието. Този начин на бракосъчетание има условия, които са:

1. Мъжът, ако писмото се изпраща на него, да не присъства на мястото на сключване на договора, т.е. на бракосъчетанието. Ако той е там, не е позволено да отговаря писмено, а трябва устно да заяви, защото женитбата не е като имуществените сделки.

2. Писмото да бъде четливо и разбираемо. Ако писмото не може да се чете или не се разбира, договорът е невалиден.

3. Да бъде адресирано до точния получател, както и подателят да бъде ясен.

4. Жената да прочете писмото в присъствието на свидетели или да им преразкаже писмото, така че свидетелите да разберат за какво става въпрос.

Бракосъчетание може да се извърши и чрез представител, изпратен от един от кандидат-съпрузите, който се разпорежда в рамките на дадените му правомощия от страна на този, който го е упълномощил.

При положение че един от съпрузите не е в състояние да се изразява (глухоням), женитбата може да се извърши чрез жестове, които служат за общуване между хората. При това положение обаче тези жестове трябва да са разбираеми за ответната страна.

В нашето съвремие има много средства, чрез които хората общуват, като телефон, интернет и пр. Тези средства могат да се използват при извършване на бракосъчетание, но трябва да се вземат превантивни мерки срещу злоупотреба с тях, защото хората са склонни да фалшифицират не само писма и думи, но и личности.

Имал ли е Пейгамбера (с.а.с.) чудеса и какви са били те?

Ислямските учени разделят чудесата на Пейгамбера (с.а.с.), показани в периода на неговата пейгамберска мисия, в три категории:

Коранът е най-голямото муджизе (чудо) от категорията „акли" (отнасящи се до разума). Защото той е Книга, която отправя призив към разумните хора от всички времена със смайващата си красноречивост и точност. Той е вечно чудо, подобно на което друг не може да направи. Тази истина в Свещения Коран е изразена по следния начин: „А ако се съмнявате в това, което сме низпослали на Нашия раб, донесете една сура, подобна на неговите, и призовете своите свидетели – освен Аллах, – ако говорите истината!" (ел-Бакара, 2: 23). А в хадис Пратеника на Аллах (с.а.с.) е казал: „На всички пейгамбери бяха дадени чудеса, за да им повярват хората, живеещи в тяхното време. Безспорно най-голямото чудо, което ми беше дадено, е низпосланият ми от Аллах Коран" (Бухари).

Втората категория са чудеса, наречени „хисси" (отнасящи се до чувствата). От този вид Пейгамбера (с.а.с.) е дарен със следните чудеса: пейгамберския печат; разцепването на луната на две части; протичане на вода между пръстите му; уведомяването му чрез откровението вахий, когато по време на гощавка искали да го натровят; чуването на стона на палмовия пън, когато го заменили с нов минбер в джамията, и др.

А за чудесата от третата категория – „хабери" (отнасящи се за информирането), могат да бъдат дадени следните примери, при които Расулюллах (с.а.с.) предварително съобщил за събития, които ще се случат в бъдеще: превземането на гр. Мекка от мюсюлманите или победите в други битки, за които той известил.

НА КОЛЕЛО ПРЕЗ ГЪРЦИЯ

Независимо от напредналите ми години, бях решил към края на лятото да започна отдавна мечтаното от мен околосветско пътешествие с велосипед. Една година мина в сериозна подготовка – велосипедът беше подсилен, така че да може да носи повече багаж. Започна поредната арабско-израелска война и реших да отложа пътуването за по-благоприятни времена, а дотогава да направя една обиколка на Гърция. Времето предразполагаше към такова пътуване – пролет, приятно топло, време само за пътуване.

Подадох заявка за посещение на Зографския манастир в Атон, имах желанието да посетя манастира, където Паисий е написал своята „История славянобългарска". Това ми го бяха поръчали от вестника, за който пишех. Натоварих си багажа на колелото и тръгнах – от една страна, с въодушевление, от друга, със страх как ще пътувам по нашите шосета. Наближавах границата и непрекъснато ме измъчваше мисълта как ще я премина. Гръцкият граничар нещо започна да ми говори, аз го гледам умно, без да разбирам нищо от това, което ми казва, и по едно време ме заговори на български, обясних му кой съм и закъде съм тръгнал, сложи ми печат на паспорта и ми пожела приятно пътуване.

Гледам пред мен – магистрала, но с всеки изминат километър ставах все по-смел и по-смел. Никой не правеше опит да ме притисне към мантинелата или да ме засече, дори на места, където имаше ремонт на пътя и не можеха да ме изпреварят, пъплеха спокойно зад мен.

Пътуването стана удоволствие и бързо се разтоварих от напрежението, което бях събрал от нашите пътища. До вечерта стигнах град Серес – като се вслушвах в говора на преминаващите, чувах и чист български език. Накрая на града разгледах картата и видях, че за Атон има приятен път покрай морето, и реших на следващия ден да се движа по него. Вечерта стигнах Амфиполи – нещо средно между малко градче и по-голямо село. Влязох да си купя хляб от едно кафене, защото то беше и магазин за хранителни стоки. След кратък разговор откъде съм и закъде пътувам и като им казах годините си, предизвиках всеобщо възхищение.

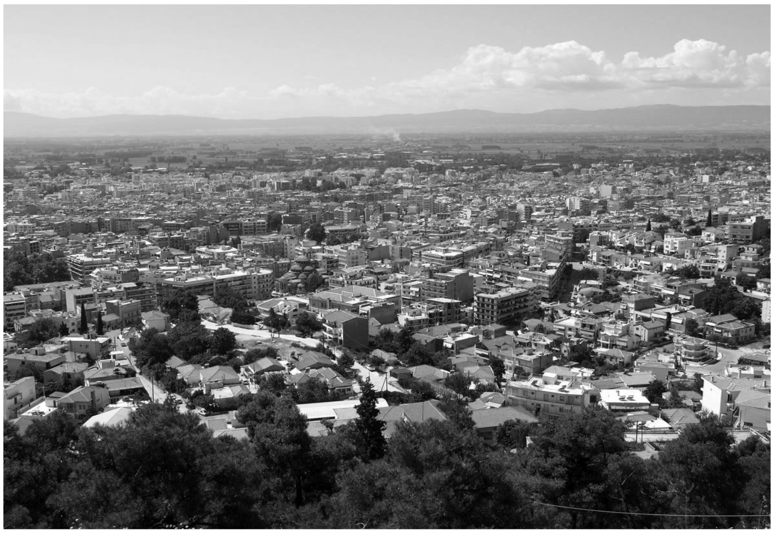

Серес

Пътят по-нататък отново се оказа магистрала. Почна да се свечерява, а не виждах никаква възможност за къмпиране. Най-накрая като се стъмни, си направих бивак от външната страна на мантинелата и на сутринта след три километра открих отбивката за крайморския път, и вечерта бях в едно много симпатично градче – Стратони. Докато пазарувах, заваля дъжд, подслоних се под един балкон, който споделих с един възрастен

мъж. Започнахме разговор на българо-френски. Оказа се, че е работил като миньор в Белгия и че се казва Георги, като нашия Георги Димитров, и че бил решил следващата година да дойде в България, за да посети мавзолея му. Казах му, че мавзолеят вече е съборен, а Георги Димитров е погребан! Той ни нарече варвари, защото Георги Димитров не е само български вожд, той е вожд на целия световен пролетариат, защото той пръв се опълчва срещу фашизма.

На сутринта продължих към Атон. Пътят ми минаваше през родното място на Аристотел, съветника на Александър Македонски. Той го е придружавал във всичките му походи. Не знам дали беше оригинална, или бутафорна, но всред дърветата се виждаха някакви каменни останки от жилище и пишеше, че това е родната къща на Аристотел.

АТОН

Вечерта пристигнах пред граничния пункт за влизане в Атон. Нощта прекарах неспокойно от вълнение, че ще посетя Атон, и мечтаех да видя килията на Паисий. На сутринта отидох в граничния пункт с надеждата да ми сложат печат за влизане в зоната, но бях попарен. Казаха ми: „Да, телексът Ви е получен, но от манастира няма отговор, че ще Ви приемат...". Посърнах. Яхнах си колелото и поех към Солун, като се надявах да получа някаква подкрепа от нашето консулство.

В консулството един не особено любезен чиновник ми каза, че не може да ми разреши да вляза за вода, защото съм бил външен човек.

В Солун останах два дни – спях в крайморския парк и през деня го обикалях. Видях останки от джамии, но сега със съвсем друго предназначение, и нито една действаща джамия. Посетих и къщата на Кемал Ататюрк, в която той е прекарал първите двадесет години от живота си, преди да стане офицер.

На следващия ден продължих напред към Делфи, Олимпия и Атина.

Реших да си направя кафе – да се поосвежа, и това за малко да сложи край на моето пътуване. Денят беше горещ и както разбрах впоследствие, температурата на въздуха е била 32 градуса, а аз се движех под палещите лъчи на слънцето. Преди тръгване от София се бях запасил с бутилки пропан-бутан и сега направих опит да заредя една на котлона, но в момента, в който я поставих, газта изфуча от бутилката, стигна до асфалта и се самозапали. Не успя да гръмне, но аз с един ритник изпратих в дерето и бутилката, и котлона.

С паднало настроение продължих напред и по едно време чувам локомотивна свирка, огледах се и на около 300 метра видях, че успоредно с мен се движи бързият влак за Атина – целият съставен от хубави модерни вагони, а на опашката на влака подскача един наш очукан вагон.

Продължих към първия град след Солун – Лариса. Отдясно на себе си виждах планината Олимп с легендарния връх Митикас, където според преданието е седалището на Зевс и неговата жена Хера, и за всеки случай помахах с ръка, и продължих напред.

Вечерта ме свари пред Лариса и започнах да се оглеждам за място, където да си опъна палатката. Видях един малък красив параклис с градинка и чешмичка. Направи ми впечатление, тъй като гърците са силно религиозни, че непрекъснато влизаха пътуващи: палеха свещ и продължаваха пътя си. Параклисът беше отключен и така остана и за през нощта. На сутринта продължих към Лариса, направих една кратка обиколка в града, но с нищо не ме впечатли, освен на излизане от града – пред един разсадник имаше скулптури, оформени от живи растения.

Вечерта бях в град Ламия. Реших и тук да се възползвам от близостта на черквата и зад оградата ѝ си опънах палатката. Сутринта още в 6 часа бях събуден от църковния хор, който пееше разни псалми, и имаше поток от посетители, които преди работа идваха да запалят свещ. Направи ми впечатление, че черквата се обслужваше само от мъже. Прислужниците най-внимателно следяха всеки миранин, запалил свещ, кога ще излезе, за да загасят свещта му, восъкът зян не бива да става.

ПЛАМЪК ЗАНЕВ ЖУРНАЛИСТ

Град Ламия

ХЮСЕИН МЕХМЕД ИМАМ, ИСТОРИК

ВАКЪФСКИТЕ ИМОТИ В ЛОВЕШКОТО СЕЛО ТОРОС И БЛИЗКИТЕ МУ СЕЛА

Сведенията ни за религиозния живот и вакъфите на селата, които са били обединени около бившата Мюсюлманска вероизповедна община с център село Торос, са предимно от архива, който притежаваме. Известно ни е, че в с. Торос е имало две джамии – централната, на улица „Лозарска", която е съборена вероятно още през „беглото" (1878 г.), а другата е махленската – с мектеб, който днес не съществува. На стената откъм задната част на джамията, която и днес съществува и функционира, в мазилката стоеше надпис, че е реставрирана през 1931 година. Предполага се, че по това време са направени каменният дувар, мазилката и са сменени каменните тикли с цигли. На 16.06.1950 г. е закупен съседен парцел от 900 кв. метра, с който дворът на джамията, видно от нотариалния акт от 1971 г., е станал 2,5 декара.

Преди реставрацията на джамията в село Торос единственото по-съществено поражение е събореното минаре. Нямаме информация по нареждане на кого е станало това, но се е случило през тоталитарния период. Известни вероучители в село Торос са били: до 1926 г. Мустафа Татар, до 1931 г. Ферхат Абдуррахманов от село Малиново. Последният имам в селото е Ахмед Мехмедалиев Ходжов (поч. 1961 г.), за други нямаме сведения. Той е погребан в двора на джамията заедно с още двама души, неизвестни за нас. Елхамдулиллях, през 2019 г. се обновиха минарето, покривът, черчеветата и вътрешността на джамията, както и външните порти.

На територията на бившата Мюсюлманска вероизповедна община съществували джамия и мектеб в с. Добревци. Последният имам на име Усин (Хюсеин) се изселил в с. Галата. Мето Мутов Метов и Салих Дъбенлиев водили дела през 1980–1981 г. за мястото на джамията, като делото в гр. Тетевен е решено в полза на вероизповедната община, но чрез обжалване в гр. Ловеч е спечелено от кметството. След време имотът е предоставен на частник, който си построява жилище.

Други известни нам месджиди имало в с. Беленци, където по-късно направили казан за варене на ракия. И днес стои още калдъръмът, минаващ покрай джамията, за гробищния парк. Според сведения на местните жители има и паметници с османски надписи, които са в храсталака на гробищния парк. Последната мюсюлманка (помакиня), която заварили заселилите

се през 1900 г. там мюсюлмани, е известна като баба Бяла, поради цвета на кожата ѝ.

Друга джамия съществувала в Румянцево, където имамът се казвал Яшар. Той бил пришълец и зет на Али Ходжов, последния имам на село Румянцево. Али Ходжов в определен период се установил в с. Галата, където се оженил повторно, и след това пак се завърнал в Румянцево. Днес парцелът на джамията е запустял и последно се използва за сушилня за сливи.

Според архива на бившата Мюсюлманска вероизповедна община като вакъфи е имало 8,5 декара земя в с. Торос, което е видно от нотариалния акт от 1971 година. За съжаление, след промените това не е заявено навреме и земята е раздадена на частници. Тя представлява старото мюсюлманско гробище в селото.

Според ревизионните актове други гробищни паркове, които стопанисвала бившата вероизповедна община, имало в с. Румянцево – около 10 декара, където съградили навес, и в с. Дерманци – 5 декара, където била поставена чешма. Интересното тук е, че в с. Румянцево старите гробищни паркове са в двора на днешното училище, тогава в местността Усойната, но са заменени със сегашния парцел, намиращ се извън селото.

Освен недвижимо имущество настоятелството, ръководено от Мето Метов, Салих Дъбенлиев и Али Салин, е притежавало и движимо имущество, състоящо се от 10 баки (7 в Торос и 3 в Румянцево). Днес те са разграбени от наследниците на последния настоятел. Имало и една реставрирана днес маса за къпане на дженазе и една водна помпа с маркуч, които също не са в наличност.

Активният златоградски ходжа: ХЮСЕИН КАМБЕРОВ

Дефинирането на понятието „имам“ е тема на различни ислямски науки. Но с развитието на обществото и създалите се нови обстоятелства в това понятие се влагат нови моменти като социалност, активност, широкоскроеност и други.

В този контекст да си имам в България не е лесно… Но да си добър имам никак не е лесно. Заедно с това общността ни разполага с всеотдайни имами, които носят на гърба си цяла една институция. Те заслужават не само аплодисменти…

Един примерен имам в Мюсюлманско изповедание е 35-годишният Хюсеин Камберов от с. Долен, общ. Златоград, обл. Смолян. Една скромна и харизматична личност, в която са съчетани, от една страна, енергия и амбициозност, характерни за младостта му, а от друга – мъдрост и прозорливост, благодарение на натрупания му опит.

Хюсеин ходжа е личност с ясна и последователна визия за личностно развитие, което си личи от образованието му и участието и успешното завършване на редица курсове за преквалификация. Той притежава институционална култура, доказана с проявената гъвкавост и комуникативност при справянето му със задълженията в заеманите различни длъжностни позиции в Мюсюлманско изповедание.

Хюсеин Камберов е възпитаник на Духовното училище в Момчилград, завършва и Висшия ислямски институт. Още като ученик и студент активно участва в религиозно-просветната дейност и в социални инициативи.

През 2006 и 2007 г. е имам в Софийската джамия „Кадъ Сейфуллах ефенди“. От 2013 г. е имам

в родното си село и същевременно ваиз (проповедник) към Районно мюфтийство – Смолян. Освен това от 2014 г. е председател на Мюсюлманско настоятелство – гр. Златоград, като взема дейно участие при довършване на новата джамия в града, открита през същата година.

Много е важно да се отбележи, че Хюсеин ходжа не пропуска възможност да участва в семинари и курсове, за да надгради нещо върху знанията и уменията си и да се обнови. През последните пет години той е участвал в едномесечно обучение за преподаватели в Коран-курсовете, в периодични семинари – курс по османотурски език, в едномесечен по риторика.

В резултат на успешните си представяния на националните състезания по наизустяване и художествено четене на Коран-и Керим, където два пъти получава първа награда, Хюсеин Камберов е представял страната ни и Мюсюлманско изповедание в международни състезания по Коран в Турция, Иран, Либия, Босна и Херцеговина.

Заедно с имамската дейност и административните дела на Мюсюлманското настоятелство Хюсеин Камберов изнася религиозни лекции и беседи на територията на районните мюфтийства Смолян и Кърджали. През учебната 2015/2016 г. преподава предмета „Религия – ислям“ в средното училище в с. Бенковски, общ. Кирково. През 2019 г. преподава в краткосрочния курс за имами, организиран от Районно мюфтийство – Плевен. Същата година е координатор на летните Коран-курсове в Смолянския район.

Заради успешната си дейност и социалните си умения Хюсеин Камберов три сезона е включен в организационния екип за организиране на поклонението хадж от Главно мюфтийство.

От 2016 г. Хюсеин Камберов е член на Районния мюсюлмански съвет към Районно мюфтийство – Смолян.

Той активно участва в институционалните и социалните дейности на Районното мюфтийство като подпомагане на сираци, раздаване на социални помощи, курбани, разпространяване на списание „Мюсюлмани“. По негова инициатива и с активното му участие през 2019 г. само за няколко месеца изцяло е обновена джамията в родното му село Долен.

Заедно с всички тези постижения Хюсеин Камберов е грижовен съпруг и баща на три прекрасни момичета.

За своите заслуги в сферата на религиозно-просветната и социалните дейности на 8 декември 2019 г. Хюсеин Камберов е удостоен от Висшия мюсюлмански съвет с годишната награда „Ходжазаде Мехмед Мухйиддин ефенди“.

Аллах да му отреди още много успехи в служенето на мюсюлманската общност в България!

АЛИОСМАН МЕХМЕД

ТУРСКИЯТ ВЪНШЕН МИНИСТЪР ПОСЕТИ ГЛАВНО МЮФТИЙСТВО

Министърът на външните работи на Република Турция Мевлют Чавушоглу беше на официална визита в Главно мюфтийство. По време на първото си посещение на Мюсюлманско изповедание в столицата, състояло се на 31 януари 2020 г., той беше с придружаваща го делегация начело с новоназначения извънреден и пълномощен посланик на Република Турция у нас Нейно Превъзходителство Айлин Секизкьок. Мевлют Чавушоглу беше посрещнат от главния мюфтия д-р Мустафа Хаджи и имаше възможност да проведе среща с представителите на цялото ръководство на Мюсюлманско изповедание, включително с районните мюфтии на всички 20 районни мюфтийства у нас. На срещата присъства и директорът на Дирекция „Вероизповедания" към Министерския съвет Емил Велинов.

След ползотворната среща д-р Мустафа Хаджи изпрати високопоставения си гост, връчвайки му картината „Имарет джамия" на известния български художник Златю Бояджиев.

ПОСЛАНИКЪТ НА АЛБАНИЯ СЕ СРЕЩНА С ГЛАВНИЯ МЮФТИЯ

На 23 януари 2020 г. посланикът на Република Албания в България Нейно Превъзходителство Доника Ходжа посети Главно мюфтийство и се срещна с главния мюфтия д-р Мустафа Хаджи. В рамките на срещата бяха разгледани въпросите за толерантността и взаимоотношенията между представителите на различните изповедания в страната ни. Главният мюфтия запозна високопоставения гост с добрите и успешни практики на Мюсюлманско изповедание за предотвратяване радикализацията на мюсюлманите в страната.

От своя страна посланик Доника Ходжа сподели, че в Албания хората също живеят в добросъседство и разбирателство независимо от религиозните си различия.

НОВИЯТ АМЕРИКАНСКИ ПОСЛАНИК ПОСЕТИ ГЛАВНО МЮФТИЙСТВО

Главният мюфтия д-р Мустафа Хаджи прие новоназначения посланик на САЩ в България Нейно Превъзходителство Херо Мустафа. Визитата на дипломата в Главно мюфтийство бе на 16 януари 2020 година. Тя бе придружавана от Алуин Томпсън, съветник по политическите и икономическите въпроси в Посолството на САЩ. От страна на Мюсюлманско изповедание на официалната среща присъстваха още председателят на Висшия мюсюлмански съвет Ведат С. Ахмед и главният секретар на Главно мюфтийство Джелал Фаик.

Американският първи дипломат благодари на главния мюфтия за възможността да се срещне и разговаря с представителите на мюсюлманската общност в България.

Главният мюфтия запозна високопоставените гости с живота на мюсюлманската общност в страната и с дейността на Изповеданието.

61 МЮСЮЛМАНИ НА ПОКЛОНЕНИЕ УМРЕ

Група от 61 поклонници от различни краища на цяла България отпътуваха на 19 януари 2020 г. за поклонение умре с организацията на Главно мюфтийство. Поклонниците благополучно осъществиха 12-дневния си престой в свещените места, който включваше 8 дни в Мекка и 4 дни в Медина. Поклонниците бяха придружавани от експерта към отдел „Хадж" Джемал Иса и районния мюфтия на Кърджали Бейхан Мехмед.

Поклонническата група включваше мюсюлмани на различна възраст от цялата страна. Най-младият поклонник бе 21-годишен младеж, а най-възрастният – 83-годишен мъж от Велинградско, който бе на поклонение в свещените места за трети път.